

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete i
specialpedagogprogrammet, 15 hp.

Några korridorvandrares tankar om en bättre skola...

...som de själva hade önskat den om de fått bestämma.

Författare: Ulrika Kronander
Handledare: Leif Nilsson
Examinator: Peter Karlsudd
Termin: HT-13, block 4
Ämne: Pedagogik
Nivå: Avancerad

Abstrakt

Titel: Några korridorvandrades tankar om en bättre skola, som de själva hade önskat den om de fått bestämma.
Title: Some corridor hikers' thoughts of a better school, as they would have liked it if they could decide.
Språk: svenska
Författare: Ulrika Kronander
Nyckelord: skolk, ogiltig frånvaro, motivation, korridorvandrare, relationer

Syftet med studien har varit att få veta mer om hur elever på en högstadieskola, som är så kallade korridorvandrare, upplever sin skolgång, och om varför dessa elever inte är i klassrummen. Korridorvandrare är elever som inte går på sina schemalagda lektioner, utan istället uppehåller sig ute i skolans övriga utrymmen.

För att ta del av elevernas tankar, användes semi-strukturerade intervjuer med ett antal elever på en högstadieskola. Eleverna intervjuades en och en utifrån en i förväg framtagen intervjuguide, men där elevernas svar skapat olika följdfrågor som i sin tur gett olika intressanta svar.

Resultatet av studien visade bland annat på att relationerna mellan skolans personal och eleverna var oerhört viktig, då eleverna ändå menade att de trivdes i skolan och alla de intervjuade eleverna hade någon vuxen på skolan som de kunde prata mer med och som de kände tillit för. Vidare var elevernas önskan att skolan skulle ha mindre grupper, mindre klasser, så att eleverna lättare kunde få den hjälp de kände att de behövde av lärarna.

Tack

Jag vill speciellt tacka de ungdomar som ställt upp och hjälpt mig att slutföra denna studie, för utan ert tålamod och tillit till mig, hade jag inte kunnat genomföra detta arbete. Tack för att ni ställde upp på att intervjuas och att lämna ut era tankar till mig. Stor heder till er.

Jag vill även tacka min underbara familj för att ni så snällt stått ut med mig, då jag tillbringat alltför många timmar vid skrivbordet och helt glömt bort att ni finns. Utan er hade jag inte slutfört arbetet.

Stort tack till min handledare Leif Nilsson för allt ditt stöd och dina goda kommentarer som fått mitt arbete att sakta men säkert nå målnöret. Tack för att du stått ut.

Ulrika Kronander

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Begreppsförklaring av ordet skolk	2
1.2 Begreppsförklaring av ordet korridorvandrare	3
1.3 Syfte	3
1.4 Frågeställningar	3
2 Tidigare forskning	3
2.1 Historik kring begreppet skolk	4
2.2 Dolda läroplanen	4
2.3 Elever som skolkar	6
2.4 Orsaker till skolk	6
2.5 Åtgärder mot skolk	8
2.6 Konsekvenser av skolk	9
2.7 Specialpedagogiska tankar kring skolk	10
3 Teori	11
3.1 Teoretiska utgångspunkter	11
4 Metod	12
4.1 Metodval	13
4.1.1 Objektivitet	13
4.2 Undersökningsgrupp	14
4.3 Genomförande	14
4.4 Bortfall	15
4.5 Databearbetning	15
4.6 Validitet och reliabilitet	15
4.6.1 Reliabilitet	15
4.6.2 Validitet	16
4.7 Forskningsetiska aspekter	16
4.7.1 Informationskravet och samtyckeskravet	16
4.7.2 Konfidentialitetskravet	16
4.7.3 Nyttjandekravet	17
5 Resultat	17
5.1 Korridorvandrarnas trivsel i skolan	17
5.2 Korridorvandrarnas anledningar till skolk	18
5.3 Skolans bemötande	18
5.4 Hur kan skolan förbättras?	19
5.5 Framtiden	20
5.6 Tolkning av resultat	21
5.6.1 Korridorvandrarnas trivsel i skolan	21
5.6.2 Korridorvandrarnas anledningar till skolk	22
5.6.3 Skolans bemötande enligt korridorvandrarna	23
5.6.4 Hur skolan kan förbättras enligt korridorvandrarna	24
5.6.5 Sammanfattning av resultattolkning	25

6 Diskussion och fortsatt forskning	25
6.1 Metoddiskussion	26
6.2 Resultatdiskussion	26
6.2.1 Skolan	26
6.2.2 Eleverna	27
6.2.3 Slutdiskussion	28
6.3 Uppföljning	29
Referenser	30
Internetadresser	32
Bilagor	I
Bilaga A Informationsbrev	I
Bilaga B Intervjufrågor	III
Intervjuguide till elever	III

1 Inledning

Varje dag, varje vecka och varje termin träffar jag på en speciell liten grupp av elever på skolan där jag arbetar. Denna lilla speciella grupp av elever förbryllar mig och intresserar mig. Så till den grad att jag måste skriva ett arbete om dem. Denna lilla grupp av speciella elever upplevs av många som svåra att hantera, svåra att diskutera med och svåra att övertyga. Men dessa speciella elever har oftast stort behov av att bli sedda, på något sätt, men kanske inte alltid enligt skolans rätta sätt. Dessa speciella elever är troligtvis anledningen till att jag valt att utbilda mig till just specialpedagog, för att kanske kunna finnas till hands för denna lilla grupp av speciella elever.

Varje elev som är bosatt i Sverige har enligt skollagen skolplikt men också rätt till utbildning. Skolplikten i Sverige börjar höstterminen det kalenderår barnet fyller sju år. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ansvarar för att barnet kommer till skolan.

(Skolverkets allmänna råd, 2012, s 12)

Skolplikten gäller som sagt alla barn och elever i vårt land. Majoriteten av alla dessa barn och elever går till skolan varje dag, oavsett om de gillar skolan eller inte. Detta för att eleverna vet att det är viktigt att lära sig nya saker, som de har nytta av längre fram i livet, och när de ska söka vidare till gymnasiet. Men det finns en grupp av elever som går till skolan, varje dag eller nästan varje dag, men som undviker att gå in i de klassrum som står på deras schema. Istället har vi ett antal elever i våra skolor idag som sitter av större delen av sin skoltid ute i skolans korridorer.

”Skolfrånvarobeteenden är ett globalt och mycket destruktivt problem som har uppmärksammats av många psykologer, pedagoger, socialarbetare, av rättväsendet och av föräldrar under en lång tid. Skolfrånvarobeteenden innefattar många begrepp som historiskt har använts för att beskriva somliga elevers problem med att fullfölja skolgången, exempelvis skolk, skolfobi, separationsångest, skolvägran och problematisk frånvaro. Alla dessa begrepp har det gemensamt att de handlar om svårigheter att närvara i skolan.”

(Konstenius & Schillaci, 2010, s 17)

Konstenius & Schillaci (2010) medvetandegör ett stort skolproblem som ännu inte känns åtgärdat i skolans värld. Att skolor runtom i landet inte klarar av att åtgärda skolfrånvaron kan eventuellt ses som ett misslyckande för själva skolan, då eleverna inte får den undervisning och det kunskapsinhämtande som varje elev faktiskt har rätt till.

Idag förekommer troligtvis skolkande elever på de flesta skolor runtom i vårt avlånga land. Skolan som institution måste försöka än mer att återföra dessa elever till klassrummen, då denna grupp av elevers framtid sätts på spel. Vårt samhälle kommer att förlora på att inte ungdomarna går ut skolan med tillräckliga betyg för att kunna söka sig vidare till gymnasieskolor som passar för deras framtida fortbildning.

Då jag diskuterat detta ämne rörande elever och deras klassrumsfrånvaro med andra kollegor, både där jag själv arbetar och med annan skolpersonal på andra skolor både i kommunen och från många andra skolor runt om i landet, slås jag av att problemet finns överallt. Andra lärare och övrig skolpersonal säger samma sak, elever kommer till

skolan men går inte på lektionerna utan håller till ute i korridorerna istället, och det är ett stort problem.

”Nyckelorden när det gäller att förhindra att frånvaro uppstår är engagemang och relationer.” (Skolverket, 2010, s 75). Lärare och annan personal i skolan har stött på begreppet korridorvandrare, och det är just vad dessa elever är. Dessa elever är i skolan, ofta från tidig morgon ända fram till dess att skoldagen är slut, men de går sällan på sina schemalagda lektioner. Jag och mina kollegor på otaliga skolor träffar på dem i korridorer, i uppehållsrum, i cafeterior och på andra ställen, där korridorvandrarerna befinner sig och gör, i våra ögon, ingenting. Jo, dessa elever kan sitta i grupp och ha det trevligt, de kan sitta ensamma och då har de oftast sällskap av sin mobil. Eleverna är utanför skolan och röker, ensamma eller i grupp. Men skolans personal saknar dem på lektionerna och har svårt för att motivera och få in korridorvandrarerna i klassrummen, där de hör hemma. Vad har skolan gjort för att tappa dessa elever, eller kanske inte gjort? Jag upplever att mina kollegor visar på stort engagemang och kämpar med att skapa goda relationer, men ändå sitter dessa elever ute i korridorerna utan att vilja gå in på lektionerna.

Skollagen (2010:800) skriver att ”Om en elev i grundskolan /.../utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande.” (kap 7, 17§). Detta är något som görs på skolor runtom i Sverige genom att det går hem mail och/eller sms till de vårdnadshavare som berörs. Men i många fall upplevs det som verkningslöst för eleven fortsätter på samma sätt nästföljande dag utan att det slås på stortrumman för vidare åtgärder. Visst, skolorna har elevkonferenser rörande dessa elever tillsammans med vårdnadshavare, och eleverna vet så väl om att de inte ska skolka, men ändå fortsätter de. Därför är jag nyfiken på att försöka gräva lite mer inom detta område rörande varför eleverna fortsätter att skolka.

1.1 Begreppsförklaring av ordet skolk

Skolkare är elever i skolan som av olika anledningar avviker eller inte alls går på de ordinarie lektioner som står på schemat. Korridorvandrare är de elever som skolkar från sina lektioner och ändå stannar kvar i skolans olika utrymmen, som till exempel korridorer, uppehållsrum eller cafeteria och liknande.

Enligt SAOL (Svenska Akademiens ordlista, 2000) är skolk att utan giltigt skäl vara borta från något, till exempel från skolan. CSN (Centrala Studiestödsnämnden) menar att all ogiltig frånvaro räknas som skolk. Skolverket (2013-04-18) lutar sig mot Skollagens 7 kap. § 17-19, då de skriver om skolk;

I de obligatoriska skolformerna är eleverna skyldiga att delta i verksamheten om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om eleven är sjuk eller motsvarande ska skolan informeras om detta. Om eleven behöver vara ledig av andra skäl kan rektorn medge ledighet för s.k. enskilda angelägenheter. En elev kan också vid enstaka tillfällen bli befriad från annars obligatoriska inslag i undervisningen om det finns synnerliga skäl. Även i sådana fall krävs beslut från rektorn. Om eleven är frånvarande i andra fall är det att betrakta som ogiltig frånvaro.

Vidare benämns skolk i NE - Nationalencyklopedin (2013-09-15) som frånvaro från skolan utan giltigt skäl.

1.2 Begreppsförklaring av ordet korridorvandrare

Begreppet hemmasittare har funnits sedan en tid tillbaka, och där åsyftas det till en grupp av elever som av olika anledningar inte kommer till skolan, utan helt eller delvis stannar hemma. Korridorvandrare är istället de elever som kommer till skolan, men som uteblir från de ordinarie lektionerna, och uppehåller sig i korridorerna istället. Begreppet korridorvandrare är mellantinget mellan skolkarna som endast är frånvarande vid enstaka tillfällen, och hemmasittarna som även benämns som långskolkare, de som inte alls eller ytterst sällan kommer till skolan. Begreppet omnämns i Skolverkets rapport nummer 309, men tycks ha ett ursprung i ett projekt om otillåten frånvaro i Sundbyberg av Kjell Arne Springe, 2007. Kjell Arne Springe är familjeterapeut och menar att otillåten frånvaro i skolan kommer till på grund av att det saknas en meningsfull skolgång, att det är viktigt att visa på att allt inte bara handlar om prestation och bra betyg, utan även om delaktighet och inflytande.

I en annan av Skolverkets rapporter, nummer 202, gällande elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg, berättar olika lärare om deras uppfattning av elever som skolkar från lektionerna, men som inte skolkar från skolan som social miljö. ”Han var i skolan, men inte på lektionerna. Han trivdes här.” ”Skolan är alldeles för fyrkantig. Den passar inte alla.” Detta medför då att vissa elever har svårt att anpassa sig till skolans krav och regler och normer. Samtidigt har skolan lika svårt att anpassa sin verksamhet, så att alla elever kan passa in (a.a).

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att belysa en viss grupp av skolkande högstadiel elever, de så kallade korridorvandrarna, och deras syn på sin egen skolgång och på hur skolan skulle kunna förbättras enligt dem.

1.4 Frågeställningar

- Hur trivs korridorvandrarna i skolan?
- Varför skolkar korridorvandrarna?
- Hur upplever korridorvandrarna att skolan bemöter dem?
- Vilka förbättringar föreslår korridorvandrarna själva att skolan bör göra för att få dem att återgå till klassrummen?

2 Tidigare forskning

Enligt Skolverket (2008) så finns mycket lite forskning gjord specifikt på långvarig frånvaro, men att den forskning som finns ändå kan visa på mycket av vikt gällande orsaker till frånvaron och faktorer som kan hjälpa eller förhindra att frånvaron ökar. Vidare skriver Skolverket (2008) att den tidigare forskningen rörande frånvaro som gjorts, ofta haft sitt ursprung i sporadiska frånvarotillfällen, så kallad ströfrånvaro, vilket bör ses som viktiga varningstecken att ta fasta på, för att kunna undvika att elever skolkar mer frekvent.

Skolverket (2008) menar vidare i samma rapport att många av Sveriges kommuner är dåligt insatta i elevers frånvaro, framför allt den som är långvarig, och att det saknas redovisningar för hur många elever på skolorna som skolkar. Detta med skolplikt innebär att kommuner vet vilka barn som bor i kommunen och hur många barn som går i kommunens skolor, men det kräver också att kommunen känner till de eleverna som

inte går i skolan och att kommunen har ett uppföljningssystem för att stävja den ogiltiga frånvaron för dessa elever innan problemet blivit för stort (a.a).

2.1 Historik kring begreppet skolk

I Nordisk familjebok från 1899 finns *skolkarehem* med bland ordförklaringarna och där står det att i slutet av 1800-talet infördes uppfostringsanstalter, så kallade skolkarhem. På dessa skolkarhem placerades elever som ansågs visa på dåligt uppförande samt att deras föräldrar visade på ovilja att sända sina barn till skolan och därför behövde skiljas från den ordinarie skolan en tid.

Som historien nämner ovan, är detta med skolk inget nytt fenomen i skolans värld, utan har funnits under lång tid, samt att vuxna i skolans värld har gjort sitt för att stävja skolket. Dock används kanske inte riktigt samma metoder idag som för ett sekel sedan, vilket var och en får fundera över om det är positivt eller negativt. Men skolk bör prioriteras i högsta grad i dagens skola då elever som skolkar verkar finnas på alla skolor.

Skolverket har i sin rapport nummer 309 tagit del av Annelis Jönssons forskningsresumé om skolk från 1990, där Jönsson sammanfattat skolk mellan 1950-1980. De elever som var mest benägna att skolka var högstadieläverna. Till en början var pojkar de som skolade allra mest, men senare var skolkandet jämnt fördelat mellan könen. Skolket kopplades mycket till eleverna själva och till deras utveckling och mognad, samt till hur skolan var upplagd och dess organisation. I takt med att eleverna bytte stadi, blev det fler klassrumsbyten vilket även medförde fler lärarbyten och detta skapade en anonymitet bland eleverna, vilket kan vara en orsak till skolket. Elever i större städer skolkar mer än elever på mindre orter vilket eventuellt hör samman med anonymiteten, i en större stad finns inte samma sociala kontroll som på de mindre orterna.

Nedan berör jag den dolda läroplanen, vilken kan påverka elever som inte fått med sig av den sociala uppfostran som härrörs av traditioner i skolans värld. Mycket av hur skolan fungerar tas för givet, vilket inte är självklart för alla och det kan i sin tur medföra att vissa elever per automatik hamnar vid sidan om.

2.2 Dolda läroplanen

Liljequist (1999) skriver att ”Den dolda läroplanen handlar om vad eleverna lär sig vid sidan av ämnena på schemat, kunskaper om vem man är i det sociala livet och vilket värde man har.” (s 289). Vidare menar Liljequist (1999) att mycket handlar om från vilket hem eleverna kommer. För kommer en elev från ett ekonomiskt starkt hem med social och kulturell bakgrund, och där familjen vet vikten av att studera och hur man knyter viktiga kontakter för framtiden, så har denne elev ett försprång gentemot de elever som kommer från hem utan samma tradition till studier. Dessa eventuellt sämre lottade elever blir då kanske lite av klassrummets förlorare, då dessa elever inte lika lätt läser av den dolda läroplanen och vet hur man ska uppföra sig. De elever som förstår hur man ska uppföra sig i skolan och smidigt anpassar sig till systemet skapar så mycket lättare de förutsättningar som krävs för att lyckas i skolan (a.a). Då kan man fråga sig, om det är de elever från sämre lottade familjer som blir skolans skolkar, för att de inte förstår vikten av att gå i skolan och ta till sig den kunskap som krävs för att lyckas längre fram i livet, då de lämnat skolan bakom sig. Blir dessa elever samhällets förlorare på sikt för att de inte har föräldrar som förmanat dem att ta skolan på allvar?

Lundgren (2006) framställer att skolan har ett officiellt och ett inofficiellt uppdrag, där det officiella handlar om att motivera elever till att söka och förstå kunskap, samt en fostrande funktion. Det inofficiella uppdraget däremot handlar om reproduktion, sortering och förvaring och dessa hänger starkt samman. Reproduktionen innebär att skolan ska tillgodose arbetsmarknaden med kvalificerad arbetskraft, och detta hänger då samman med sorteringen där elever sorteras av skolan till vidare utbildningar med hjälp av prov, betyg och SYV (studie- och yrkesvägledaren). Den sista delen handlar om förvaring och där ska skolan genom eleverna upprätthålla samhällets grundläggande normer och värderingar.

Även Broady (2007) skriver om den dolda läroplanen i tidskriften KRUT, där han i en lista nämner de faktorer som inräknas i den dolda läroplanen; att elever ska kunna arbeta individuellt, de ska vara uppmärksamma, kunna vänta, kunna kontrollera sig motoriskt och verbalt, eleverna ska undertrycka sig egna erfarenheter samt underordna sig lärarens osynliga auktoritet, vilket enligt Broady (2007) kan visa på att den traditionella skolan är bra, men ändå är det vissa elever, ofta ur arbetarklassen, som inte klarar av denna typ av undervisning som lärarna utsätter dem för. Då undrar Broady (2007) om det är eleverna det är fel på. Eller?

”Elevernas skilda förutsättningar för lärande i form av skillnader i den sociala bakgrunden, olika erfarenheter, kunskaper och begåvningsmässiga olikheter blir här väsentliga utmaningar för det kollegiala samarbetet /.../ Den naturliga variationen av olikheter eleverna emellan utgör då utmaningar som kräver ett planerat samarbete där uppslutningen kring förhållningssätt, verksamhetsmål och metoder är avgörande för elevernas framgång i sitt arbete.”

(Utbildningsdepartementet, 2001, s 11)

Utbildningsdepartementet påvisar i citatet ovan att ansvaret ligger på skolan och lärarna att se till att alla elever får en likvärdig utbildning oavsett vilken social bakgrund eleverna kan tänkas ha.

Lite cyniskt så skriver Broady (2007) vidare att den verkliga valfriheten i skolan är högst begränsad, även om det sägs att elever kan välja fritt och få den utbildning de vill ha, så handlar det enligt Broady (2007) om att det enda säkra sättet att uppnå framgång i skolan är att välja välutbildade och högavlönade föräldrar.

Berglund (2000) skriver om den dolda läroplanen och om en förändring från låg- och mellanstadiet och upp till högstadiet. Vanligtvis så lämnar eleverna de tidigare årskurserna som oftast har fler kvinnliga lärare till att inträda i det sista av grundskolans stadier och där finna på fler manliga lärare. Detta är något som många gånger tilltalar pojkarna mer än flickorna. Könsskillnaderna blir större på högstadiet och eleverna uppfattar ofta verkligheten på ganska olika sätt, beroende på kön, vilket kan leda till konflikter (a.a). Kan detta ha något med att göra att många pojkar saknar manliga förebilder i de tidigare skolåren? Fast då borde de pojkarna rimligtvis inte skolka när de börjar på högstadiet, utan stanna kvar i skolan.

Även Giddens (2002) tar upp den dolda läroplanen fast ur en annan synvinkel, nämligen den om hur vi klär oss och sminkar oss i det offentliga. Giddens menar på att kläder signalerar om vilka vi vill tillhöra, vår sociala status. Kläder har på många sätt blivit en

symbol och en standardisering om vilka vi är. Detta medför att individen i sig ofta blir sedd och på förhand dömd utifrån den klädsel som han eller hon har på sig (a.a).

Sivertun (2006) menar att de lärare han intervjuat säger att skolan idag saknar tiden, kunskapen och förståelsen för hur lärare bör bemöta elever och även för hur lärarnas egen yrkesroll ska förstås. Då kan det vara lätt att en osäker lärare istället för att bemöta en skolkande elev på det sätt eleven önskar, skambelägger denna elev och skapar men som kan sitta i resten av elevens liv. Personal i skolan måste vara lyhörda för vad elever vill och inte vill, samt att vara föredömen för eleverna. Många av eleverna kanske inte har en vuxen hemma som förebild utan har någon på skolan istället.

I ett större perspektiv är det viktigt för skolan att kunna bemöta alla elever på det sätt som eleverna behöver, för att kunna ge alla elever en god självkänsla och ett självförtroende som får dem att lämna skolan med högt buret huvud och mycket raka ryggar.

2.3 Elever som skolkar

”Långvarig ogiltig frånvaro innebär att den rätt till utbildning som alla skolpliktiga barn har inte blir tillgodosedd.” (Skolverket, 2010, s 5). Skolan kan inte lösa alla problem som en elev eventuellt har, men det ligger i skolans ansvar att vara alert och se de tecken som elever visar, på att saker och ting inte står rätt till. Ogiltig frånvaro är ett av dessa tecken som bör tas på allvar (a.a). Men genom en öppenhet och diskussion kan problemet kanske närmast.

När det gäller barn och ungdomar som lever i utsatta situationer understryks betydelsen av skolans arbete med att främja närvaro då omfattande frånvaro för den enskilde eleven kan leda till stora svårigheter.

(Skolverkets allmänna råd, 2012, s 12)

För precis som citatet ovan, måste skolan vara öppen för nya tankar och inte fastna i gamla stelnade traditioner, utan försöka möta elever där det behövs mest. Kveli (1994) menar även att det är viktigt att som skola våga kritisera sin egen organisation och se nya lösningar. Samt att som pedagog vara medveten om alla elevers olika variationer till förutsättningar. Vidare menar Kveli (1994) att läraren måste vara öppen i samspelet med eleven och att elevens tankar och handlingar alltid måste tas på allvar, dock utan att allt ska accepteras men att läraren måste vara öppen för vad som kan ligga bakom olika motiv och reaktioner. Även Helldin (2002) menar att pedagoger och specialpedagoger kritiskt måste reflektera över den egna verksamheten, och de yrkesmässiga ställningstaganden som sker dagligen för en bättre utveckling. För Helldin (2002) anser att kunskap måste ligga i att analysera hela verksamheten och se att arbetet inte enbart är att se elevens felaktigheter utan att det är av betydelse att kunna se egna tillkortakommanden i skolan (a.a). Men är skolan öppen till att se de egna bristerna?

2.4 Orsaker till skolk

Ogden (1993) förklarar disciplinproblem i skolan med den obligatoriska skolgången som bas, då elever måste infinna sig i skolan varje dag och eleverna kan inte påverka undervisningen så mycket och inte heller schemat. Eleverna hamnar i en situation där de måste lyssna på lärarna och lyda dessa, följa regler som krävs på skolan samt göra uppgifter som åläggs dem. Många elever ser dessa uppgifter som tråkiga och försöker istället skapa mening i tillvaron utifrån sina egna behov. Här handlar mycket om

skolans sätt att närma sig eleverna och den tid som eleverna faktiskt lever i, vårt samhälle av idag. Williams (2010) skriver även han om att tristess, bristande intresse för skolan och skolarbetet, uppgifter som var irrelevanta för samtiden och lärare som inte lyssnar var orsaker till att elever skolkade. Men kommer skolket att försvinna om skolan blir mer intressant?

Sundell, El-Khoury & Månsson (2005) menar i en FoU-rapport att så många som var sjätte elev i årskurs 9 skolkar med regelbundenhet. Vidare menar Sundell, El-Khoury & Månsson (2005) att det går att se på skolk på två olika sätt. Dels som att skolkarna skolkar i protest mot en skola som inte kan ge elever den glädje som behövs för att kunna tillägna sig kunskaper. Men även genom att se på skolk som en inkörsport till ett asocialt liv med till exempel kriminalitet, droger och att skolkarna inte kan anpassa sig till gängse skolregler (a.a). Glädjen borde gå att tillhandahålla, men om elever tänker i andra banor är det kanske svårt för skolan att motivera dem med kunskap som kan ge eleverna en framtid utan kriminalitet och droger.

Brottsförebyggande rådet har gett ut en rapport (2013) om brott bland ungdomar i årskurs nio, och där har de genom enkäter kommit fram till under många års studier att de elever som på något vis har med brott att göra anser att skolan är av mindre betydelse och dessa elever inte ser skolan som intressant, vilket innebär att skolprestationerna är sämre, samt att skolk hör till vardagen. Även Williams (2010) skriver om detta med riskfaktorer såsom brott och att det finns flera undersökningar gjorda i USA som visar på att användandet av droger och ett kriminellt beteende kan härröras till skolk i skolan. Wilson, Malcolm, Edward, och Davidson, (2008) tar även de upp samma tema som Williams, det att många skolkare är mer utsatta för att hamna i kriminalitet och utanförskap, just för att de inte själva ser konsekvenserna av sitt handlande. Konstenius & Schillaci (2010) skriver även de om riskerna att utveckla livskarriärer mer kantade av droger och kriminalitet för elever som skolkar, samt att allt oftare får dessa personer lågavlönade jobb eller blir arbetslösa än de elever som avslutar sin skolgång med godkända betyg. Men, som Konstenius & Schillaci (2010) menar vidare, är det ändå viktigt att poängtera att många av eleverna som skolkar gör detta under en begränsad tid i livet, men att det krävs ett normbrytande beteende för att komma tillrätta med problemet och få tillbaka eleverna till klassrummet. Därför måste väl skolan tillsammans med vårdnadshavarna bli bättre på att bygga relationer med eleverna?

I antologin *Ung med tung social problematik* skriver Andersson (2002) om vad som påverkar och formar barn och ungdomar, och Andersson konstaterar att det inte bara är föräldrar som har monopol på att uppfostra sina egna barn. Även kamraterna till barnet finns med som uppfostrare då det gäller hur olika beteenden formas, sociala förmågor testas och den egna personligheten skapas. Under ungdomsåren är ofta kamraterna de som är viktigast i elevens liv. Här kommer dock Andersson (2002) till en viktig punkt då han nämner forskningen kring detta område. Viss forskning visar på att ett antisocialt beteende hos den unge i samband med antisocialt umgänge stärker det antisociala beteendet, vilket då kanske kan ses genom skolkandet.

Det finns även forskning enligt Andersson (2002) som visar på att en ung människa med antisociala beteenden självmant söker sig till grupper med andra likasinnade, men även att den unge istället kan påverkas ofrivilligt av sina antisociala kamrater. Om ungdomarna är så kallade late starters, att de börjar med sina brott och liknande sent i ungdomen, är det vanligare att dessa unga sedan återgår till ett mer laglydigt liv än de

unga som istället kallas för early starters, dessa unga som tidigt börjar en kriminell bana har oftast svårare att anpassa sig till ett laglydigt liv, då de tidigt skapat ett avvikande beteendemönster, som kan vara svårt att bryta (a.a). Hur tidigt ska skolan signalera med varningsklockorna?

Wilson m.fl (2008) tar även de upp en annan intressant fråga, nämligen; ”Are disaffected pupils more likely to be absent or is there a tendency for absent pupils to become more disaffected than those who attend school regularly?” (s 14). Då kan man ställa sig frågan, vad är det som gör eleverna missnöjda, är det skolan i sig eller något annat? Strand (2013) skriver i sin avhandling om de resultat hon kommit fram till då hon intervjuat ungdomar som skolkat, och de visar på att eleverna är missnöjda med skolan i avseenden gällande relationsproblem både med lärare och kamrater och att eleverna inte kände sig delaktiga. Samt att det var lärarnas attityder som gjorde så att eleverna skolkade. På samma spår är Ogden (1991) då han menar att lärare och skolmiljö kan vara orsaker till att det uppstår beteendeproblem hos elever. Med beteendeproblem menar Ogden (1991) oförmåga att skapa kontakter med andra, elever som drar sig undan, aggressivitet, samt att eleverna är oberäkneliga, krångliga och opålitliga. Vuxna upplever ofta beteendeproblem som negativt. Samt att beteendeproblem ofta uppstår i skolan när relationen mellan elev och personal i skolan inte fungerar som den ska. Detta signalerar om att saker inte står rätt till och att skolan inte uppfyller sin del av skolplikten genom att brista i undervisning och den fostrande funktionen (a.a).

Thornberg (2006) menar att ungdomar står med ena foten i att vara kvar i barnstadiet och den andra foten i att börja bli en ung vuxen, alltså befinner sig de unga i ett gränsland där mycket är oklart, vilket då ofta skapar en osäkerhet gällande vem man är i sin identitet, vilken roll man har och status. Kamratrelationerna är oerhört viktiga och ungdomar lägger stor vikt vid att i dessa relationer bli accepterade. Ungdomar vill gärna vara som alla andra och gruppens åsikter och beteenden blir gällande, vilket kan skapa konflikter med vuxenvärlden (a.a). Men de vuxna i skolan bör vara professionella nog att se förbi elevernas konflikter och beteenden och istället se till vem eleven faktiskt är.

Frelin (2012) skriver om vikten av de relationella förutsättningarna i skolan och att dessa hela tiden måste arbetas med och byggas vidare på, av lärarna för att skapa möjligheter för alla elever, men att lärare är människor som ibland gör fel vilket kan påverka elever negativt. Lärare får inte sänka kraven för elever, utan istället ställa krav som bidrar till att inga elever slås ut.

Henriksson (2009) tar upp en intressant vinkling av skolan och eleverna, nämligen den att i statistiken som vi använder oss av, där är eleverna stumma och deras berättelser är ohörda, de är bara siffror. Statistiken säger oss inget om vad eleverna tycker, varför de inte går ut skolan med betyg och varför eleverna inte klarar sig i skolan (a.a).

2.5 Åtgärder mot skolk

Andersson & Hedencrona (2011) har i sin studie kommit fram till att det handlar mycket om relationskompetensen hos de vuxna på skolan för att de elever som skolkar ska känna sig bekräftade och att eleverna ska känna förtroende och tillit till sin skola. Vidare menar de att elevsamtal som görs, ofta är fokuserade till att lösa direkta problem, snarare än att se till elevens värld och ta sig tid till att lyssna vad eleven faktiskt har att säga. Även i Skolverkets rapport *Skolfrånvaro och vägen tillbaka* (2010) visar

intervjuer gjorda bland både elever och vuxna på skolor att det är engagemang och relationer som är nyckelorden. Att lärare måste bemöta elever med respekt och utgå från elevens positiva sidor samt att försöka förstå elever som har en problematisk livssituation. Henriksson (2009) menar att om en lärare bekräftar eller inte bekräftar en elev så påverkas elevens utveckling och identitet, för det är elevens upplevelse av att bli sedd eller inte sedd av sin lärare. Blir eleven bekräftad av sin lärare skapas en positiv känsla av uppskattning vilket skapar tillit till den egna förmågan. Men det finns även en uppskattning som är falsk, att läraren berömmar utan att ha grund för det. Detta skapar då missbekräftelse hos eleven, att de ses av läraren som något de inte är, vilket då skapar en negativ känsla hos eleven.

Trondman (1999) skriver om skolan och det informella kriget, där han går in på hur skolan och elever ibland krockar i sina olika uppfattningar om av vad som kan ses som den vardag dessa båda parter befinner sig i. Kommunikation och känslor kommer emellan och styr, framför allt hos eleverna, till att hamna i konflikter eller informella krig. Trondman (1999) beskriver det som att elever som vill lära sig och är studiemotiverade vill förstå det som läraren beskriver, blir frustrerade då läraren inte kan lära ut på ett sätt så att eleverna verkligen förstår. Dessa elever hamnar i kategorin ”att inte förstå”. Motsatsen till denna grupp av elever är gruppen ”att inte vara förstådd”, där elever hamnat som inte känner att de hör hemma i skolans kultur, i dess vardag, samt att dessa elever ofta saknar motivation till skolarbete. De elever i den sistnämnda gruppen upplever sig ofta som främlingar i skolan och att ingen vuxen personal på skolan tar dem på allvar. Det är kanske så korridorvandrarerna känner det och upplever sin skolvardag?

”Relationerna mellan vuxna och ungdomar i skolan är ett av skolans viktigaste redskap för att skapa en bra skolmiljö och goda inlärningsförhållanden.” (Trondman, 1999, s 414). Enligt Trondman (1999) så är det omöjligt att försöka fly undan olika relationer, för alla människor som möts på olika sätt, oavsett hur länge, formar varandras liv både åt det ena hållet och tillbaka. Det är oundvikligt. Till denna process av olika möten med andra människor är det samtidigt viktigt att ha en pågående inre kommunikation med sig själv om allt vi tar del av. Detta gäller såväl vuxna på skolan som eleverna (a.a).

För att knyta samman med stycket ovan kommer här ett citat av Normell (2004, s 115) ”Om man kan förstå orsakerna till vissa handlingar eller uttalanden – det betyder inte att man accepterar dem – blir det i längden lättare att tycka om både elever och arbetskamrater, även om de uttrycker sig på ett sätt som är svårt att gilla”. Där menar Normell (2004) även att det oftast finns förklaringar till allt vi gör, eller inte gör och att mycket även handlar om känslomässig mognad, både hos elever och vuxna på skolan. Vidare skriver Normell (2008) i en annan av sina böcker om att det som betyder mest i skolan är att alla, både vuxna och elever, känner att de är accepterade och respekterade av varandra. Samt att alla blir sedda som värdefulla för då kan en meningsfull arbetsgemenskap ta vid.

2.6 Konsekvenser av skolk

I Skolverkets rapport nummer 309 går det att läsa lite om vilka konsekvenser skolk får för både elever, skolan och samhället. Vad som är intressant att läsa är funderingen kring sambandet skolresultat och frånvaro. Skolkar elever för att de inte klarar av skolan och dess krav, eller försämrar skolkandet eleverns resultat? Att eleverna skolkar försvårar lärarnas möjligheter till att sätta godkända betyg, vilket i sin tur leder till att eleverna får

svårigheter vid intagning till gymnasier för att eleverna inte tillvaratagit de kunskaper som skolan har givit dem. Samtidigt är det slöseri med resurser i klasserna då elever är frånvarande på grund av skolk.

Konstenius & Schillaci (2010) skriver om att de elever som skolkar går miste om mycket av den basala kunskap som att läsa, skriva och räkna, vilken behövs för vidare kunskapsinhämtning. Har elever även ett undvikande beteende kan det leda till ytterligare svårigheter då det ställs krav och förväntningar på dem. Vidare menar Konstenius & Schillaci (2010) att skolka kan leda till familjära slitningar, ekonomiska problem samt social anpassning och arbetslöshet. Risken för att hamna i en alternativ livsstil där droger, kriminalitet och våld är vanligare.

Persson (1995) menar att det är av vikt att gruppen av skolkande elever hålls nere i antal och inte blir fler, då detta medför att en del av den framtida vuxna befolkningen har sämre kunskaper överlag vilket medför svårigheter för dem på arbetsmarknaden. Om gruppen av skolkande elever ökar och blir fler och fler tvingas kanske arbetsplatser ändå att anställa dessa personer, oavsett deras kunskaper, då det kanske kan komma att råda brist på kvalificerad arbetskraft (a.a).

2.7 Specialpedagogiska tankar kring skolka

Som jag ser det är det både ett specialpedagogiskt problem och ett pedagogiskt problem, för detta med skolkande elever berör oss alla på skolan, men som blivande specialpedagog känner jag ett ansvar av att ge dessa elever en möjlighet att få förklara sig om varför det blivit just så här. Då jag inte har samma roll som klassföreståndaren eller ämnesläraren för eleven, kanske jag kan skapa något som kan få eleven att bli motiverad att återgå till klassrummet. Tid är alltid en bristvara, men i detta sammanhang kanske jag har lättare för att frigöra tid till att sitta ner med den skolkande eleven och bara prata, vilket förhoppningsvis kan leda någon vart. Konstenius & Schillaci (2010) menar att elever som inte går till skolan eller som inte går på lektionerna tenderar att bli osynliga och lätt glöms bort, vilket i dagens tidspressade samhälle kanske är förståeligt, men likaväl oförsvarligt, men dessa elever går då miste om så mycket som de faktiskt har rätt till. Här har den blivande specialpedagogen ett oerhört viktigt uppdrag framför sig, nämligen det att se till att alla elever syns i skolan, varje dag, ingen får känna sig osedd. Vi som arbetar på skolor runtom i vårt avlånga land har ett uppdrag, och det är att hjälpa alla elever att nå alla kunskapsmål i alla ämnen, som beskrivs i Lgr 11. Men om inte eleverna blir sedda och uppmärksammade av all personal i skolan, kan vi inte hjälpa dem att uppnå sina egna satta mål. Vårt uppdrag måste därför vara att först och främst se alla elever, ingen får vara osynlig, och därefter kan vi hjälpa dem.

Vidare menar Ahlberg (2007) att inom det specialpedagogiska fältet forskas det mycket på vad som är specialpedagogik och inte. Ahlberg (2007) har kommit fram till tre olika perspektiv kring specialpedagogik, det individinriktade perspektivet och det deltagande perspektivet, så läggs alla olika förklaringsmodeller på eleven och dennes svårigheter i det individinriktade perspektivet, medan det utgår från andra begrepp då det handlar om det deltagande perspektivet. Då diskuteras begrepp som likvärdighet, egenmakt och rättvisa och om rättigheten till att eleven ska kunna delta på sina egna villkor i den sociala gemenskapen i skolan. Ahlberg (2007) fortsätter med att presentera det tredje kommunikativ-relationsinriktade perspektivet, där hon menar att forskningen nu granskar samband mellan skolan som institution i vårt samhälle och den sociala samt elevens förutsättningar till kunskap. Ahlberg frågar sig om skolan kan få ihop dessa

olika perspektiv, att alla elever får deltaga på sina egna villkor samtidigt som det finns en läroplan som ska följas för att eleverna ska nå vidare. Som blivande specialpedagog finns här mycket att ta med och fundera över, framför allt då det kommer till de elever som av olika anledningar behöver lite mer stöd än andra.

Jenner (2004) skriver om specialpedagogik och att just specialpedagogik inte ska vara en annorlunda pedagogik bara för vissa elever, utan ett medvetet prövande och en vidareutveckling av olika allmänna teorier som finns inom pedagogiken för att så många elever som möjligt ska kunna få stöd, under en kortare tid eller på mer långsiktig basis. Specialpedagogik ska gälla alla vuxna på skolan och vara en naturlig del av vardagsarbetet tillsammans med eleverna.

3 Teori

Svensson (Ahrne & Svensson, 2011) menar att en teori kan ses som nödvändig för att tydliggöra det insamlade material som något av speciellt värde. Han likställer teorin till ett par glasögon som synliggör det av vikt och håller annat i bakgrunden. Vidare menar Svensson (2011) att här skiljer sig inte den kvalitativa forskningen från den kvantitativa, utan dessa utgår från olika data eller hypoteser som ska prövas på teoretiska antaganden.

Teorier kan inte förklara allt enligt Svensson (2011) utan det är ett avgränsat område som en teori studerar och annat får då hållas i bakgrunden, men teorier handlar om att få ett fenomen förklarat och beskrivet så att just det fenomenet kan förstås. En teori är alltid en förenkling av världen och verkligheten och kan inte förklara allt. Men i akademiska sammanhang är teorier viktiga för forskarna då teorierna kan ge vägledning och begränsningar så att forskarna kan uppleva och förstå världen. Svensson (2011) menar att ”Teorier gör det helt enkelt möjligt för oss att *se något som något.*” (s 184).

3.1 Teoretiska utgångspunkter

Jenner (2004) skriver att ”grunden för det pedagogiska mötet är den relation som finns mellan pedagogen och eleven”. (Jenner, 2004, s 23). Samt att ”se eleven som en människa att möta och inte som en sak att åtgärda är en grundbult i motivationsarbetet.” (s 87). Vidare menar Jenner (2004) att detta pedagogiska möte har ett innehåll, det kan handla om ämneskunskaper eller social uppfostran. Till detta pedagogiska möte läggs vardagskultur som var och en av parterna har med sig in i relationen sedan tidigare, samt organisationskulturen som påverkas av traditioner, normer och av sådant som alla förväntas veta per automatik, och slutligen samhällseliga värderingar som berör de lagar vi styrs av, som kursplaner i skolan och skollagen. Så det är många faktorer som styr hur det pedagogiska mötet ska bli.

Dock vidhåller Jenner (2004) att den pedagogiska relationen är asymmetrisk, då pedagogen sitter på en makt gentemot eleven, och då är det viktigt att denna snedfördelning blir positiv i det att pedagogen ser eleven på ett sådant sätt att eleven själv kan känna, att det är precis så här som jag vill se på mig själv. Eleven måste få känna sig respekterad, framför allt om eleven känner sig på något sätt utsatt eller utlämnad. Pedagogen har mycket att vinna om pedagogen kan ha insikt i den ojämna maktbalansen, och framhålla de positiva förväntningar som pedagogen har till eleven.

Vidare, enligt Jenner, måste pedagogen motivera eleverna till något av vikt, något som eleverna själva ser som möjligt att kunna uppnå. Pedagogen håller sig på en realistisk

nivå så att eleverna själva kan hitta det mål dit de strävar, ett mål som inom rimlig tid ska gå att nå. För sätter eleven, och kanske även pedagogen målet för högt kan detta leda till att eleven tappar självförtroendet och sänker sina mål än mer än vad eleven borde. Men samtidigt måste pedagogen visa på att pedagogen tror på det eleven ska ta sig för, det måste finnas med ett mått av höga förväntningar som stärker eleven i att klara det uppsatta och nå målet. Känner eleven istället att pedagogen har låga förväntningar på eleven kan eleven istället tappa självförtroendet och misslyckas för att känslan av att ingen tror på eleven och dennes förmåga infinner sig. Detta med att ha höga förväntningar på någon kallas med ett annat ord för Pygmalioneffekten, hämtat från *Pygmalion in the Classroom* av Robert Rosenthal och Lenore Jacobson.

Jenner (2004) diskuterar vidare om attribution, som kan översättas med orsaksförklaring, det att människor hela tiden söker en förklaring till allt som sker och vad meningen är med det som sker. Om en elev upplever framgång eller känner misslyckande beror mycket på vad målet är satt till, klarar eleven målet höjs ofta ribban något ytterligare, men om eleven misslyckats med att nå målet sänks ofta kraven till nästa gång. Detta sker per automatik för att eleven själv sätter upp ett skydd, för att undgå att bli besviken nästa gång.

Även Noddings relationsteori är relevant för denna studie, då Noddings (2002) menar att det behövs personer som visar omsorg, och personer som vill få ta emot den visade omsorgen. Samtidigt är det viktigt att omsorgsgivaren ser hur omsorgstagaren agerar, för ibland kan omsorgsbehovet visas genom en önskan på uppmärksamhet.

Attention— receptive attention— is an essential characteristic of the caring encounter. The carer, A, receives what-is-there in B. But clearly more than attention is required. A must respond in some way. If B is trying to accomplish something he may want A's help, or perhaps— as is often the case with children— B is simply calling out, "Watch me, watch me!" Thus, in addition to the attention that characterizes A's consciousness in caring, there is also a feature we might call motivational displacement. A's motive energy begins to flow toward B and his projects.

(Noddings, 2002, s 17)

Vidare menar Noddings (2002) att det är viktigt att omsorgsgivaren inte fastnar i sin omsorg till omsorgstagaren, utan hela tiden ser till en progression för den andre. Ofta i skolan menar Noddings (2002), är omsorgsgivandet inte jämställt och det sker sällan åt båda håll, utan att det är den vuxne som i sin roll som lärare eller annan skolpersonal, som ska ge omsorg till eleven, som då är i behov av omsorg. Eleven är inte den som ska ge omsorg till den vuxne, men för den skull inte missbruka omsorgsgivandet från den vuxne. Därefter framhåller dock Noddings (2002) även att denna ojämställda omsorg inte får sätta eleven i ett underläge, utan att den vuxne måste se sin roll i det hela, att få eleven att hitta sig själv och en vilja att sträva framåt. Den vuxne måste hela tiden försöka motivera eleven till att förskjuta det negativa som lätt kan hamna i fokus, och istället tänka positivt och se framtiden an.

4 Metod

Som en del i hermeneutiken, som är en samhällsvetenskaplig teori, finns fenomenologin, som i sin tur handlar om att förstå vad den andre vill ha sagt, antingen genom ord eller i tal. Därför har fenomenologin känts som den metod som passat bäst in

på denna studie jag har genomfört. Detta då Bryman (2011) beskriver fenomenologin som en filosofisk inriktning om hur människan för sig själv skapar mening i sitt liv och att forskaren måste sätta sina egna uppfattningar inom parentes för att kunna förstå hur den andra människan förstår sin värld.

För det har handlat om att försöka förstå det som eleverna har sagt till mig i intervjuerna på ett sätt som visat på att jag förstått det som sagts. Bryman (2011, s 33) skriver om ”tolka deras handlingar och sociala värld utifrån deras perspektiv”. Här har det varit viktigt att jag inte lagt in mina egna värderingar i det eleverna har sagt, utan jag har enbart försökt att förstå och tagit del av deras tankar.

”Vetenskapsfilosofen Karl Popper (f. 1902) har gång på gång poängterat att en observation aldrig är förutsättningslös, det finns alltid ett perspektiv och en uppgift eller ett problem; och en observation är alltid en observation av något. Som han mycket riktigt påpekat är uppmaningen ”gå ut och observera” absurd om den inte kompletteras. Vad skall observeras? Hur? Vad vill du veta?”

(Molander, 2003, s 33)

4.1 Metodval

Metoden jag använt mig av är fördjupade semi-strukturerade intervjuer med elever som skolkar på en högstadieskola. Tanken med att använda så kallade semi-strukturerade intervjuer, är enligt Ahrne & Svensson (2011), att få mer riktiga svar av informanterna, det vill säga eleverna, än om de bara ska rabbla upp svar på just de frågor jag ställer. Vissa frågor fanns med till alla elever, men utifrån svaren jag fick av eleverna ställde jag ytterligare följdfrågor som passade det som just den eleven berättade om, för att på så vis få mer material att arbeta med. Samtidigt har det varit lite svårt med dessa öppna frågor, där eleverna berättar fritt, för ibland har de svävat iväg i sina svar och då har jag varit tvungen att försöka styra dem tillbaka till ”vårt” ämne. Annars kan deras svar bli ointressanta för denna studie, eller att eleven misstolkat frågan, då eleverna istället svävar iväg i helt andra tankar (Bryman, 2011). Denna metod ser jag ändå som den mest fördelaktiga, då eleverna fått prata ganska fritt, och berättat om sådant som de anser viktigt och som de vill dela med sig av.

Bryman (2011) pekar på att öppna frågor kan vara tidsödande, och det har stämt i flera av fallen. Inte för att jag haft bråttom, snarare tvärtom, jag har sett till att eleven och jag haft den tid vi behövt, för ”om man vill veta hur människor uppfattar sin värld och sitt liv, varför inte prata med dem?” (Kvale & Brinkmann, 2009, s.15). Jag har vågat låta det ta tid, ibland har eleven suttit tyst en stund, och då har vi varit tysta tillsammans, för jag hoppas verkligen att eleverna har känt att jag var intresserad av att få reda på hur de uppfattade skolan och allt som rör dem.

En annan metod som jag först övervägde att använda var enkäter, men då jag hade svårt att få fram frågor som inte kunde missuppfattas, av eleverna, på papper, med svarsalternativ som skulle vara lätta att använda, lade jag den metoden åt sidan, då den kändes alltför otillförlitlig.

4.1.1 Objektivitet

Vidare har jag känt att det vilat ett stort krav på mig då jag genomförde denna studie i det att jag har försökt att förhålla mig så objektiv som möjligt, vilket har varit mycket svårt då det gällt olika frågor och framför allt då olika svar delgivits mig. Bryman

(2011) menar att det inte går att få fullständig objektivitet, men att den som genomför undersökningen försäkrar att den görs i god tro och att jag som intervjuar inte medvetet lägger mina värderingar och tankar hos dem jag intervjuar. Detta har jag upplevt vara en av de stora svårigheterna jag haft att tampas med, då det kommit till att träffa dessa elever för intervjuer, samt då det varit dags att sammanställa resultaten. Därför vill jag att du som läsare har med dig mina tankar om detta och att du läser mina resultat och tänker att jag faktiskt har försökt vara objektiv, men att det är en mycket svår sak att faktiskt vara, på riktigt.

4.2 Undersökningsgrupp

Undersökningsgruppen bestod till slut av 7 elever i årskurs 9 på en medelstor högstadieskola någonstans i Sverige, efter att 2 tillfrågade elever tackat nej till att delta. Genom att fråga personal med åtkomst till skolans databaser gällande närvarorapporteringar, fick jag reda på vilka elever som hade den högsta ogiltiga frånvaron under höstterminen 2012 och under vårterminen 2013, samt med kännedom från lärarna fick jag även veta att detta var elever som uppehöll sig i skolan, men inte gick på sina lektioner, så kallade korridorvandrare.

Jag förklarade varför jag var på skolan och vad mitt ärende gick ut på för de 9 elever med högst ogiltig frånvaro i årskurs 9. Därefter tillfrågades dessa elever om de ville ställa upp på att intervjuas av mig, och alla svarade de ja. Även elevernas vårdnadshavare fick hem missivbrev om min önskan om att få intervjuas deras barn, samt med en förhoppning om att vårdnadshavarna skulle ge sitt godkännande till mig att få genomföra intervjuerna, då eleverna är minderåriga. Majoriteten av vårdnadshavarna gav sitt godkännande till att jag fick intervjuas deras barn, men 2 av vårdnadshavarna svarade inte alls på missivbrevet. Detta ledde till att jag av min handledare och handledarens kollegor fick godkännande att intervjuas eleverna ändå, då dessa elever redan tidigt under vårterminen fyllt 16 år, och ändå kunde ses som relativt vuxna till att ta detta egna beslut.

4.3 Genomförande

Innan det var dags att på allvar genomföra de semi-strukturerade intervjuerna med de elever som var tilltänkta, bad jag två andra elever i samma ålder, alltså elever på högstadiet, om hjälp. Känslan av att intervjufrågorna var svåra att förstå eller felformulerade hängde över mig och genom att genomföra en pilotundersökning innan den riktiga undersökningen med de elever som var tilltänkta, fick jag här möjlighet att åtgärda frågorna så att de bättre stämde överens med vad jag egentligen ville fråga om. Bryman (2011) förklarar att det är bra att göra en pilotundersökning för att avgöra frågornas ordningsföljd samt om frågor kan uppfattas som oklara eller ha någon form av hotande formulering. Eleverna som fick vara mina försökselever hade inget med de elever jag senare intervjuade, utan dessa försökselever gick på en annan skola i en annan kommun, och visste inget om de andra skolkande eleverna. Då jag provade frågorna på piloteleverna, kunde jag omformulera mig och ändra om i ordningen bland frågorna, så att ett visst flyt infann sig i frågeordningen.

När det väl var dags, att på riktigt genomföra intervjuerna med eleverna ur årskurs 9, fick jag av skolan tillgång till ett rum där vi kunde sitta ostört och samtala. Rummet låg lite avsides i skolan, det var ljust och trevligt, vilket gav en känsla av trevnad vilket jag även tror att eleverna upplevde. I rummet fanns ett litet runt bord med fyra stolar, som passade perfekt för detta ändamål. För att eleverna skulle känna sig trygga i vad de sade

till mig så intervjuades de en i taget. Hade jag istället tagit eleverna kanske 2 och 2, tror jag inte att de varit så öppna i sina svar som de nu var, i enskildhet. Genomförandet tog ungefär en vecka i anspråk, då dessa tillfrågade elever inte alltid dök upp på uttalad tid, utan nya försök fick göras.

Vid varje intervju tillfrågades eleverna av mig om jag fick spela in samtalet, för att jag bättre skulle kunna ta tillvara på allt eleverna sagt. Alla elever gav sitt godkännande till inspelning, då jag lovat dem att efter transkribering radera vårt samtal, samt efter att det självständiga arbetet blivit godkänt radera även det skrivna ordet.

4.4 Bortfall

Då elever med högst frånvaro på högstadieskolan blev tillfrågade om att ställa upp i min studie angående skolk var det två elever som tackade nej direkt med motiveringen att jag inte har med deras liv att göra, helt oberoende av varandra, vilket jag respekterar till fullo.

4.5 Databearbetning

När alla intervjuer genomförts transkriberades samtalen ner och de inspelade intervjuerna raderades, som utlovat. Transkriberingen tog en ansevärd tid, då samtal inte innehåller hela meningar, stor bokstav och punkt, utan samtalen var levande genom att meningar var avhuggna, ord lades till, många extraord såsom hm, typ, liksom och liknande ord fanns med. Ibland gick eleverna tillbaka i samtalet och ibland tappades den röda tråden. Genom att transkribera ner texterna och då återlyssna på samtalen flertalet gånger, framkom nyanser i vad eleverna sade, samt hur det sades, vilket jag med all säkerhet hade missat om jag enbart genomfört intervjuer med penna och papper.

Därefter, då alla samtal väl fanns på pränt, framkom nästa fundering. Nämligen den hur jag skulle tolka det som stod på pappren, utan att bli subjektiv, utan hålla mig till objektiviteten som är så viktig. Alvesson & Deetz (2000) menar att det är viktigt att utveckla en kritisk kunskap och samtidigt en praktisk förståelse som kan skapa förändringar i verksamheten och även att den forskning som utförs leder till nya resultat. Det är elevernas tankar som måste framkomma, inte mina tankar och värderingar av vad eleverna har sagt.

4.6 Validitet och reliabilitet

”Det kan alltså råda enighet om en undersöknings reliabilitet, samtidigt som validiteten kan bedömas helt olika av olika personer.” (Thurén, 2007, s27).

Bryman (2011) menar att till en början användes reliabilitet och validitet till största del då det handlade om kvantitativa undersökningar, men efter hand så har även de kvalitativa undersökningarna tagit efter. Detta för att skapa trovärdigare resultat som kan stå sig gentemot andra liknande undersökningar.

4.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om att det man undersöker vid ett tillfälle, ska gå att undersöka på exakt likadant sätt vid ett annat tillfälle, för att se om det man kommit fram till håller. Men då det handlar om kvalitativa undersökningar är det dock svårt eftersom genomförandet inte blir exakt likadant, då miljöerna kanske inte är de samma, samt att då det har med människor att göra är det svårt att skapa exakt samma förutsättningar.

För som Bryman (2011) skriver så handlar det om att forskarna kanske inte kan agera likadant i de olika sociala miljöer de befinner sig i, samt att de kanske inte jämför på exakt samma sätt.

4.6.2 Validitet

Validitet är ytterligare en svår sak, är det verkligen just detta som ska undersökas eller blir det något helt annat? Då det handlar om kvalitativa undersökningar menar Bryman (2011) att mycket ligger på forskarens roll. Forskaren måste se till att miljön är naturlig för att resultaten ska bli tillförlitliga, i annat fall skapas en miljö som är konstlad och som då kan ge annorlunda resultat till studien.

4.7 Forskningsetiska aspekter

Då jag inledde mina tankar rörande denna studie var de första funderingarna just om eleverna. Hur skulle jag få tag på elever som ville ställa upp och bli intervjuade om något som ändå kan uppfattas som besvärande att tala om. Jag valde ut en skola som fick bli "min" forskningsstudieskola och fick där godkänt av personal och rektor att fråga elever om de ville ställa upp och bli intervjuade. Från Vetenskapsrådets hemsida tog jag del av vad som gäller då en studie av detta slag ska genomföras, för det är många regler som måste följas för att inte personer som ställer upp och berättar personliga saker ska känna sig utlämnade. Nedan följer de olika krav som måste uppfyllas, för att studien ska godkännas.

4.7.1 Informationskravet och samtyckeskravet

Det första jag fick göra var att tala om för eleverna att deras deltagande var helt frivilligt och att eleverna kunde avbryta intervjuerna precis när de själva ville, utan att behöva motivera varför. Vidare lovade jag eleverna om att informationen jag fick av dem enbart skulle användas till just denna studien och inte till något annat.

Samtyckeskravet handlade om att få elevernas godkännande till att genomföra intervjuerna, samt helst deras vårdnadshavares godkännande. Eleverna fick även veta att om de sagt något som de ångrade, skulle jag ta bort det materialet och inte använda det i studien.

När så väl eleverna svarade ja, sammantaget var eleverna 7 stycken, kom några tankar för mig. Tänk om eleverna kände obehag inför frågorna eller av andra anledningar inte ville fortsätta intervjun. Men intervjuerna flöt på oerhört bra, och alla eleverna svarade på frågor av olika art, utefter hur samtalen kom att utvecklas. Till en början var jag lite orolig att det eventuellt kunde komma upp saker från eleverna som inte alls hade med denna studien att göra, men eleverna höll sig mer eller mindre till frågorna som ställdes och inga förtroligheter yppades.

Då det gällde trovärdigheten i allt som eleverna svarade mig på, har jag helt utgått från att eleverna varit sanningsenliga och hållit sig till verklighetsbaserade svar, allt utifrån deras syn på saker och ting.

4.7.2 Konfidentialitetskravet

Vad som varit av yttersta vikt för mig för att eleverna skulle ställa upp på mina intervjuer har varit att jag lovat dem dyrt och heligt att jag följt konfidentialitetskravet till punkt och pricka genom att jag försäkrat eleverna att de i detta självständiga arbete kommer att vara helt oidentifierbara. Ingenstans i texten ska det gå att utläsa vilka

eleverna varit, varifrån de kommer, alla namn och platser har avidentifierats. Intervjuerna på papper hålls inlåsta av mig. Förhoppningsvis så finns det ingen risk att någon letar fram mitt material, eller att det skulle hamna i orätta händer. Men sådant kan jag inte sia om, bara hoppas om.

I början av min studie funderade jag mycket över vad jag skulle kalla eleverna när jag väl skulle skriva om dem. Jag tänkte att jag benämner dem A, B och C och så vidare. Därefter funderade jag över att nämna dem vid kön och årskurs. Men efter mycket dividerande fram och tillbaka bestämde jag mig för att i enkelhetens namn kalla alla för elever, och genom att göra så är allesammans helt avidentifierade, så långt det är möjligt.

4.7.3 Nyttjandekravet

Då det kommer till nyttjandekravet så talade jag tydligt om för alla de elever som tillfrågades att det som de kom att säga, inte på något sätt skulle komma att användas på annat sätt än just i detta självständiga arbete. Vid intervjuerna så spelade jag in samtalen för att på så vis inte gå miste om viktig fakta genom att samtidigt försöka hinna skriva ner text. När så en intervju var genomförd, transkriberades den av mig ner på papper och det inspelade samtalet raderades.

5 Resultat

Innan jag presenterar mina resultat nedan vill jag bara än en gång förtydliga att genomgående har jag försökt att ställa samma frågor till alla eleverna, men då deras svar tett sig så olika eller varit varierande i korta enstaviga svar eller långa utläggningar, har detta i sin tur lett till olika följdfrågor som givit olika berättelser, men som ändå har ett värde i att beskrivas här.

5.1 Korridorvandrararnas trivsel i skolan

”Jag trivs väl bra och så, men jag har ju vänner och sånt, men det är ju inte roligaste stället att va på, det är jobbigt och tråkigt.”

Sett till citatet ovan så ansåg alla eleverna som intervjuades att de trivdes i skolans miljö, för i skolan fanns alla deras kompisar och kompisarna ville de inte vara utan. Samt att i skolans uppehållsrum, som även var fritids på kvällarna, var det trevligt att vara för där fanns fika att köpa och olika spel att ägna sig åt, såsom tv-spel, biljard och pingis och fritidspersonalen kunde de umgås med. Men då frågorna styrdes in på att gå på lektionerna, blev svaren inte lika positiva.

I diskussionerna rörande lektioner och de ämnen som var roligast att gå på, blev svaren ganska motstridiga. Ämnet kunde vara det primära för eleven, oavsett hurdan läraren var, eller nästintill tvärtom. En elev menade att matematiken var det som var roligast, för ”där är det mer krävande, man behöver tänka och klura och så där.” Men i nästa andetag framkom det att matematiken var det jobbigaste ämnet för läraren krävde att eleverna arbetade på lektionerna för att hänga med. Dubbelbottnat.

”Idrott är roligast, fast jag går inte dit, det är roligt för man får vara aktiv.” Sagt av en elev, som på sin fritid var mycket aktiv inom sin sport, men som inte förmådde sig gå på idrotten, där eleven lätt kunde få ett godkänt betyg.

5.2 Korridorvandrarernas anledning till skolka

Eleverna som tillfrågades i denna studie var väl medvetna om sitt skolkande, och väl medvetna om att skolkandet påverkade deras möjligheter till godkända betyg och kommande intagning till gymnasiet. Ändå så fortsatte de att skolka trots upprepade samtal från klassföreståndare, rektor, elevhälsa, kamrater samt vårdnadshavare. Flera av eleverna menade att gruppsytryck var en av orsakerna till att de skolkade, då flera av dem umgicks med äldre elever, som nu lämnat denna skola, när de började att skolka. Eleverna ville visa att de platsade med de äldre eleverna och hängde på. ”Ska jag följa med för att få va en i gänget då? Shit de kanske tycker jag är en nolla om jag inte följer med, kanske inte vill va med mig efter det här?”, var några frågor som eleverna ställde sig under intervjuerna. Ett par av eleverna upplevde press från äldre elever att skolka för att behålla kamratskapet.

”Åttan var en väldigt mörk tid så då orkade jag inte med nånting.”

Samma elev, som citerades ovan, menade så här, ”det är ju så att man blivit nerputtad i en grop och man kommer ju inte upp, man behöver ju stege för att komma upp, och man måste ju klättra ett i taget”. Vidare menade samma elev att självförtroendet och skuldkänslorna var som värst gentemot föräldrarna, som alltid funnits där som stöd och tjatat och försökt, fast helt utan att ha lyckats, för eleven hade aldrig tidigare brytt sig om att lyssna på vad föräldrarna hade att säga. Nu däremot, jobbade samma elev på att försöka bryta med det kompisgäng som eleven för närvarande ingick i, då eleven kommit till insikt om att gymnasiet var nära och dit ville eleven, fast inte till de individuella programmen, utan till ett av de vanliga programmen. Men samma elev insåg även att hur eleven än kämpade fram till skolavslutningen så kommer det inte att gå som eleven vill, utan det skulle nog få bli ett av de individuella programmen ändå, för att läsa upp betygen.

5.3 Skolans bemötande

Eleverna som intervjuades uppfattade flera av ämnena i skolan som oerhört tråkiga och att det som lärdes ut var svårt att förstå. Lärarna hann inte med att hjälpa de elever som inte förstod och då gav flera av dem upp och tappade orken.

”Det är inte så att jag tänker, shit vad kul med matte och så går jag dit.”

Gruppsorleken var något som några av eleverna menade påverkade ämnena, då eleverna var för många i gruppen hann läraren inte med att hjälpa alla som behövde hjälp och då försvann intresset för ämnet, när eleverna ändå inte förstod.

Flera av eleverna menade att de började tappa intresset för skolan redan tidigt på mellanstadiet, för redan då fick de inte den hjälp av lärarna som de hade behövt, enligt dem själva, utan tappades på något vis bort, de föll mellan stolarna. En av eleverna uttryckte det ”inte fan fick jag någon hjälp, det är väl rätt uppenbart att om man ligger och sover så borde de förstå att man inte jobbar och måste ha hjälp”.

En av eleverna menade att eleven trivdes bra till en början, då årskurs 7 inleddes, för då visste inte lärarna så mycket om eleven men nu i årskurs 9 ansåg eleven sig stämplad av alla lärarna, och kände sig behandlad på ett felaktigt sätt då eleven, som så många andra på skolan, gick omkring med häng på sina byxor, det så kallade skatemodet, och skolkade från lektioner och istället gick ut och rökte. Eleven menade att andra elever

som var ”rätt” klädda, och då menade eleven att de andra eleverna hade dyra märkeskläder, blev behandlade på ett mer positivt sätt av lärarna för dessa elever gjorde lärarna glada.

”Dom har det mycket enklare i skolan, typ för dom måste inte lära sig hur det går till den svåra vägen, dom får allting på ett silverfat.”

En annan av eleverna var mycket negativ över lärarnas negativa bemötande, då eleven menade att bara för att eleven medverkat vid några situationer då händelser gått överstyr, blev eleven automatiskt anklagad varje gång nya händelser uppstod oavsett om eleven varit i skolan eller inte. Vidare menade eleven att lärarna verkade tro att eleven ville hålla sig borta från lektionerna och på så sätt komma undan från den undervisning som gällde.

Men när frågan ställdes om det ändå fanns någon lärare som de höll av eller kände förtroende för, hade de alla varsin lärare eller annan vuxen personal på skolan som de kunde anförtro sig till och som de litade på. Det var klassföreståndaren, skolsköterskan, resursläraren och specialpedagogen som var de omnämnda personerna i elevernas skoltillvaro. Dessa vuxna påverkade eleverna positivt, enligt eleverna själva, då dessa vuxna hela tiden såg eleverna och kunde finnas där och stötta. Dock menade några av eleverna att ibland blev de osams med sin förtrolige vuxne, då denne krävde för mycket. Men eleverna uppskattade ändå att någon verkade bry sig.

”Min klassföreståndare försöker ju med mig, han kämpar.”

Gällande skolans olika ämnen så vidhöll flera av eleverna ändå att de hade sina favoritämnen vilket visade på att ett visst intresse fanns. Någon elev menade att SO var kul, ”för det är roligt att lära sig om andras kulturer och sånt”. Men när mina följdfrågor kom om att de faktiskt lär sig sådant blev svaren att läraren var tråkig och inte kunde lära ut så att man förstod. En av eleverna som intervjuades sade sig vara duktig i svenska ”det är ju mitt toppämne”, men när frågan kom rörande frånvaron på just det ämnet, fanns där inga svar och eleven såg mest obekvämt ut.

5.4 Hur kan skolan förbättras?

”Det är klart att de inte står och hejar på.”

Citatet ovan sades av en elev som ofta lämnade klassrummet och drog omkring antingen i skolans korridorer eller gick ut, utanför skolans område för att röka eller dra vidare till närmsta livsmedelsbutik.

Flera av de elever jag intervjuat kom med olika lösningar till hur skolan skulle kunna bli bättre för elever som inte går på lektionerna, de så kallade korridorvandrarerna. De menar i sina svar att skolan måste bli bättre på att lyssna på eleverna och vad de vill med sin skolgång.

Vidare handlar mycket, enligt eleverna, även om att klasserna är för stora, och en önskan finns gemensamt om att skapa mindre grupper där eleverna lättare kan koncentrera sig och få den hjälp de behöver av sina lärare. Mindre grupper eller klasser skapar en lugnare miljö menar eleverna och där kan de bli sedda som de personer som de faktiskt är, inte som de personer som de tror att lärarna tycker att de är.

”Sitter det 20 elever så ska alla bara prata och det funkar inte, och helst så vill jag ha så mycket hjälp jag bara kan få, för jag kan känna mig osäker, även om jag nästan vet vad jag ska göra.”

”Skolan måste veta mer för att fatta”. En av eleverna menade att skolan måste bli bättre på att ta reda på elevernas bakgrund innan de börjar högstadiet, för att bättre kunna förstå de elever som behöver hjälp.

”en del lärare behöver veta ens bakgrund, för att kunna hjälpa en, en del sätter sig som patetiska psykologer och säger varför gjorde du så här, och visst, man svarar så här jättesnällt för att komma undan skiten, man kan sitta där och bara ja, ja jag förstår liksom, men man ångrar sig inte ett skit, jag har suttit inne i vårt lärarum alltså minst 50 gånger, och fått sitta där och babbla samma historia...”

5.5 Framtiden

I frågeställningarna finns ingen fråga gällande korridorvandrarernas framtidsplaner, men då flera av eleverna kom in på framtiden i sina svar kändes det naturligt att ändå ta med de svar som gavs.

Eleverna som tillfrågats i studien hade framtidsplaner, men planerna var vaga och ostrukturerade i det att eleverna upplevdes medvetna om att i nuläget så såg det väldigt mörkt ut rent kunskapsmässigt för dem, då flera av eleverna saknade alltför många godkända betyg för att kunna söka vidare till de program på gymnasiet som de helst ville gå. Att betygen var viktiga för framtiden visste eleverna om, då det först och främst handlade om att komma in på det gymnasiala program som de sökt till, för att senare i livet eventuellt gå vidare.

”IV, jag ska bara gå IV för att plugga upp mina betyg, sen ska jag gå bygg för jag vill bli snickare.”

Vidare så frågade jag om eleverna diskuterat framtiden rent generellt med sina kamrater, men det var det ingen av dem som kände att de verkligen gjort, vilket fick mig att tro att de faktiskt redan givit upp, åtminstone lite. Att dessa elever nu kommer gå individuella program på gymnasiet för att läsa upp sina betyg, det var de alla medvetna om, och i nuläget var de alla beredda att satsa hårt för att kunna gå vidare. Känslan var att verkligheten nu kommit dem så nära att de tvingats till insikt.

”Jag har ju växt upp här och jag känner ju varena gata och så det är ju hemma.”

Flera av eleverna ville bo kvar där de nu bor, de menade att de kände människorna och var trygga här och att de hade sina familjer kvar på orten betydde mycket för dem. Ett par av eleverna kunde absolut inte tänka sig bo kvar, orten var för liten enligt dem, och det hände inget skoj där, så det självklara alternativet efter gymnasiet var att flytta till någon storstad, helst Göteborg eller Stockholm.

”Och sen ska jag väl försöka skaffa mig en pojkvän och barn och leva.”

Att i framtiden få bilda familj framkom av några eleverna, av båda könen, och att gifta sig var tankar som diskuterades. Drömmar fanns hos eleverna men att de i nuläget

kände sig pessimistiska berodde till stor del på att de inte klarat av att prestera godkända betyg, och att de själva var väl medvetna om vari problemet överlag låg.

”Största framtidsdrömmen är väl att hitta en tjej man vill leva ihop med, som förstår en, och det är typ det, det är nog det jag siktar efter, för när man blir äldre så har man ju typ fru och så, någon som förstår en, och nån som man vet kommer finnas där, hela tiden, så att man inte behöver va orolig att den skickar ett fucking sms och gör slut, utan man har någon som alltid står där, som vet allt om en.”

5.6 Tolkning av resultat

Eleverna som intervjuats har visat på en medvetenhet och självkänedom trots deras ringa ålder. Dock upplevdes eleverna brista i viss mån då det handlade om mognad och självinsikt, då de inte alltid upplevdes inse sin egen del i att de inte skulle gå ut grundskolan med fullvärdiga betyg.

Men, precis som eleverna själva uttryckte det, måste skolan bli bättre på att ta tillvara dessa ungdomars tankar och idéer, för att skapa en skola som lockar elever att gå på alla lektioner, oavsett innehåll. Om dessa elever suttit ner tillsammans med personal från skolan och gemensamt diskuterat framtida lösningar så hade kanske riktigt bra lösningar kunnat framstå.

5.6.1 Korridorvandrarernas trivsel i skolan

Vad som för mig känts positivt att börja med i analysen var elevernas trivsel i skolan, för vad som framkom i elevintervjuerna så trivdes eleverna i skolan, överlag. De hade sina kompisar i skolan som de ville hålla regelbunden kontakt med och träffa, samt att eleverna gick på några lektioner som fungerade någorlunda, enligt eleverna.

Vidare så hade alla de tillfrågade sju eleverna svarat att de känner förtroende för någon eller några av skolans personal. Att känna förtroende för någon vuxen på skolan är det både Jenner (2004) och Noddings (2002) menar i sina tankar rörande relationsbegreppet. Det handlar om att skapa en god relation mellan den vuxne pedagogen och eleven på ett sätt som får eleven att känna sig sedd. I detta att skapa en god relation, menar Jenner (2004) tillkommer mycket av det vardagliga, som av båda deltagarna kan ses som självklara saker, det var och en i en relation har med sig sedan innan och tar för givet att den andre är medveten om. Den vuxne har ofta mer med sig i form av erfarenheter och bör vara medveten om elevens eventuella brist på erfarenheter, för att kunna skapa en god relation.

Detta är av yttersta vikt för skolans personal att vara medveten om, då det kan vara lätt att själv tro att den egna bakgrunden är den som gäller, trots att alla personer bär med sig olika bilder av vardagen och allt som där berörs. Här kommer både Jenners (2004) tankar om att ”se eleven som en människa att möta och inte som en sak att åtgärda är en grundbult i motivationsarbetet.” och Noddings (2002) om att ”If B is trying to accomplish something he may want A’s help, or perhaps— as is often the case with children— B is simply calling out, “Watch me, watch me!” Ett av elevcitaten ovan, under rubriken 5.2 skolans bemötande, ”min klassföreståndare försöker ju med mig, han kämpar.” sammanfogar på ett klockrent sätt både Jenner (2004) och Noddings (2002) så som jag tolkar dem.

En pedagogisk relation kan som Jenner (2004) beskriver det vara asymmetrisk, det vill säga att pedagogen sitter på en makt gentemot eleven, och detta berättade en av eleverna om under intervjuerna. Eleven menade att eleven blev automatiskt anklagad varje gång nya händelser uppstod oavsett om eleven varit i skolan eller inte. Vidare menade eleven att lärarna verkade tro att eleven ville hålla sig borta från lektionerna och på så sätt komma undan från den undervisning som gällde. Detta ser jag som att relationen mellan eleven och flera av lärarna är asymmetrisk, då det från elevens håll upplevs som att eleven inte får komma till tals vid dessa olika tillfällen som omnämns. För som Jenner (2004) fortsätter rörande asymmetrisk relation, så måste läraren omvandla denna snedfördelning till något positivt, så att eleven känner att läraren ser på eleven på det sätt eleven vill bli sedd. Då skapas en respekt dem emellan, framför allt om eleven har känt sig utlämnad på något vis.

Strand (2013) tar upp mycket om vikten av goda relationer mellan elever och lärare i sin avhandling, vilket även några av de intervjuade eleverna tar upp. Strand (2013) menar att relationer som inte fungerar kan vara en orsak till att elever skolkar, och om det stämmer så måste skolor arbeta mer på att lära sig vikten av att skapa goda relationer. Strand (2013) beskriver det som att om en elev inte blir lyssnad på, inte förstår det som läraren säger då det handlar om genomgångar och instruktioner, om eleven har svårt att lita på vuxna i skolan eller andra elever, skapar detta ofta utestängningsmekanismer som i sin tur leder till att eleven känner sig socialt utanför vilket vidare kan leda till att eleven mår dåligt och den onda spiralen är i gång.

Även de elever som ingått i Strands avhandling (2013) menade att de inte kände delaktighet till vare sig klassen, lärarna eller kamraterna. Samt att det var hur lärarna var gentemot dessa elever som fick dem att börja skolka. En unison önskan om mer stöd redan på tidigare stadier fanns även hos dessa elever, som upplevde skolan och klassrummen som stökiga (a.a). De elever jag intervjuade, menade även de, att de önskade mer stöd tidigare under sin skoltid, samt att det var rörigt i klassrummen, då klasserna ofta var stora, och läraren inte hann med att hjälpa alla.

5.6.2 Korridorvandrararnas anledningar till skolka

Trots att eleverna är väl medvetna om vilka konsekvenser deras skolgång får, fortsätter de att skolka. Då korridorvandrararna upplever att något ämne är för svårt, eller att de inte får den hjälp de behöver så är det lättare att avvika från lektionen, än att stanna kvar och känna frustration över att inget förstå. De menar även att gruppträck från andra kamrater är en av anledningarna till att de skolkar. Skolan är på dessa elever med ständiga samtal om förbättring samt via kontakt med hemmen, men det ger inte de resultat som önskas från skolans håll. Noddings (2002) menar att omsorgen som skolan ger till sina elever inte är jämställd, och att det är den vuxne som ska förmedla omsorg till eleven, vilket sker i dessa fall, men att eleven inte får känna att eleven hamnar i något slags underläge. Den vuxne på skolan måste hela tiden få eleven att hitta sig själv i det hela och få eleven att sträva framåt, hitta en vilja till att försöka och se möjligheterna. I omsorgen från skolans vuxna måste det hela tiden finnas tankar om en progression för eleven.

Gruppträck som en av orsakerna till att elever skolkar, är ytterligare något som skolan måste bli bättre att uppmärksamma, dock är det ett känsligt och svårt ämne att ta upp. Thornberg (2006) menar att det är viktigt att lärare är medvetna om dessa sociala processer i skolan, då det ingår i det värdepedagogiska uppdraget vilket kan relateras till elevens grupptillhörighet, deras sociala identitet och skapandet av en positiv självkänsla.

Vidare kan Thornberg (2006) förklara det som att kamratrelationerna är oerhört viktiga för eleverna och många ungdomar lägger stor vikt vid att i dessa relationer bli accepterade, och då kanske ungdomarna utsätts för gruppsyck för att få vara med.

Även Andersson (2002) menar att kamraterna är de viktigaste i elevens liv, och det är genom kamraterna mycket av den egna personligheten skapas, och att eleverna ofta söker sig till grupper med andra likasinnade, för där är det lättare att platsa. Men att det även kan påverka eleven negativt om kamraterna är antisociala (a.a). Att kamraterna är de viktigaste för de intervjuade eleverna framkom och stämmer då väl in i både Thornbergs och Anderssons tankar, och här har då skolan mycket att arbeta med för att bekämpa skolpsykos genom gruppsyck.

Som Jenner (2004) kan tolkas, då han diskuterar om attribution, som kan översättas med orsaksförklaring, kan elever eventuellt hitta orsaker till skolpsykos genom att skylla på gruppsyck och att lärare är antingen si eller så. Mycket i attributionen handlar om att skydda sig, för att undgå att bli besviken nästa gång. Enligt Jenner (2004) sänker eleven då kraven på sig själv, då eleven upplever misslyckanden, och finner på förklaringar till varför misslyckanden sker, så som de intervjuade eleverna gjorde. De menade på att lärarna inte lyssnade på just dem, utan på de andra eleverna och de menade att gruppsyck låg bakom skolpsykoset.

5.6.3 Skolans bemötande enligt korridorvandringarna

Bemötandet har, enligt de intervjuade eleverna, stor betydelse för dem. Att lärarna och övrig personal på skolan ser korridorvandringarna, och ser dem som de människor som de är, utan att döma, så tolkar jag de svar jag fått. Det är precis så som Jenner (2004) menar, även han, att grunden för vidare positiva pedagogiska möten är relationen mellan pedagog och elev, och att detta möte kan handla om sociala företeelser eller om ämneskunskaper. Det är enligt Jenner så många olika saker som styr hur det pedagogiska mötet ska bli, men att ansvaret ligger hos den vuxne. Samt, som tidigare nämnts, att det handlar om asymmetri, den vuxne måste vara medveten om den makt han eller hon besitter i mötet med eleven.

Vidare så har flera av eleverna beskrivit att några av skolans lektioner är för svåra och att läraren inte hinner med att hjälpa dem, när korridorvandringarna inte klarar av det som krävs av dem. Detta, som jag ser det, påverkar korridorvandringarna negativt och försämrar relationen till både läraren och ämnet, vilket i sin tur påverkar skolgången och godkända betyg. Trondman (1999) menar att skolans viktigaste redskap för att skapa en skolmiljö som är bra och ger goda inläringsförhållanden, är genom att ha en bra relation mellan de vuxna på skolan och ungdomarna. För vi påverkar hela tiden varandra varje gång vi möts, och det gäller oss alla, både vuxna och elever, och är inget vi kommer undan. Det är en viktig process i att utvecklas (a.a). Ogden (1991) tar upp uppmärksamhetsökande beteende, som handlar om att bli uppmärksam i klassen, på något sätt. Om en elev inte uppfattar sig bli sedd på ett positivt sätt är det ibland bättre, enligt eleven, att då bli uppmärksam på ett negativt sätt, än att inte synas alls. Detta känns igen i en av de intervjuade eleverna, som lade viss skuld på lärarna som bara såg de välklädda eleverna och inte denne eleven och dennes jämlingar, som då uppfattades som besvärliga.

Men Ogden (1993) menar vidare att skolan och lärarna inte på något vis får särbehandla de besvärliga eleverna och lärarna får heller inte använda negativa beskrivningar om dessa elever, utan lärarna måste fortsätta bygga på relationen dem emellan. Lärarna

måste försöka vinna respekt och förtroende från sina elever, för att därefter kunna arbeta mot ett mer positivt skolbeteende för alla. Jenner (2004) skriver att eleven måste få känna sig respekterad, framför allt om eleven känner sig utsatt. Om en elev upplever att läraren särbehandlar vissa och betar sig negativt skapar detta ingen bra grund för en pedagogisk relation dem emellan. Den ojämna maktbalansen som Jenner beskriver, blir här mycket tydlig.

Frelin (2012) tar i sin studie upp lärarnas bild av hur relationen till skolans elever önskas vara. ”Man ska inte vara som en kompis men ändå naturlig, inte som en förälder men ändå vara vuxen, inte privat men personlig och inte som att umgås på fritiden men ändå ha en nära relation”.

Vidare menar Frelin (2012) att dessa olika slags relationer har den vuxne redan i olika sammanhang, men att i skolan bör det vara en slags undervisningsrelation, då detta innefattar lärarens syfte i att någon ska lära och växa. Ibland finns relationer i form av lära och växa redan från första början, men då handlar det för läraren att bygga vidare och underhålla den relationen. All form av relationsarbete gör lärarna för att förbättra förutsättningarna för undervisningen, men alla förutsättningar är inte alltid ideala vilket gör att begrepp och modeller behövs för att underlätta relationsarbetet (a.a).

5.6.4 Hur skolan kan förbättras enligt korridorvandrarerna

Vad som kom fram under intervjuerna med eleverna var lärarnas vetskap om vad eleverna har med sig i bagaget sedan tidigare skolgång. En av eleverna pratade mycket om att lärarna måste känna till mer om eleverna och deras bakgrund redan innan eleverna börjar högstadiet, och för den del även mellanstadiet och lågstadiet. Men det är något som faktiskt stöts och blöts på många skolor runt om i landet. Vid olika elevkonferenser och elevöverlämningar, stadiöverlämningar och liknande har frågor av detta slag diskuterats. Ibland framhålls vikten av att inte veta för mycket om en ny elev, utan att de nya lärarna själva ska få bilda sig en egen uppfattning om eleven och inte bara ta över redan eventuellt förutfattade meningar från tidigare lärare om densamme.

Jenner (2004) menar att pedagogiska möten alltid har ett innehåll, det kan vara såväl om ämneskunskaper som om social uppfostran. Detta är något att som pedagog ta fasta på och ta med i diskussionen vid elevöverlämningar, för som jag tolkar det Jenner säger, kan ett pedagogiskt möte börja redan innan pedagog och elev möts. Har pedagogen med lite förkunskaper om eleven vid det första mötet, kan det pedagogiska möten dem emellan utvecklas positivt redan från början, vilket kan skapa goda pedagogiska förutsättningar för elever framledes. Noddings (2002) kan tolkas som att denna omsorg, att veta något om eleven redan innan första mötet kan försätta eleven i ett underläge som inte får missbrukas av den vuxne.

Ibland framhålls vikten av att få veta så mycket som möjligt om nya elever, men oftast rör det sig då om pedagogiska frågor och kanske inte så mycket om elevens sociala bakgrund, fast det kanske är den som det bör läggas störst vikt vid att veta. Dock får elevhälsan ofta till sig information rörande nya elever och deras bakgrund, men ibland är den informationen av sådan art att sekretessen gör det omöjligt för skolkurator eller skolsköterska att föra informationen vidare till lärare och annan skolpersonal som kanske borde få veta.

Detta med att få ta del av elevernas bakgrund är ett dilemma, vad behöver en ämneslärare veta om just en elevs bakgrund? Klassföreståndare och mentorer behöver kanske veta lite mer om samma elev, då dessa oftast träffar vårdnadshavare vid utvecklingssamtal eller vid andra möten.

Hur ska personal runtom på landets skolor förhålla sig till begreppet skolk, om Skolverket och Myndigheten för skolutveckling verkar tveksamma i hur skolor bör agera? Det bör ligga ett fast beslut på nationell nivå hur skolor ska gå tillväga för att motverka att elever skolkar.

Som blivande specialpedagog har även jag ett viktigt uppdrag i det som Högskoleförordningen kräver för att jag ska bli examinerad som specialpedagog, nämligen det att ”visa förmåga att kritiskt och självständigt identifiera, analysera och medverka i förebyggande arbete och i arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer”. Allt för att skolan ska kunna ge alla elever möjlighet till att nå de mål i kursplanerna som ska ge eleverna godkända betyg. Här känner jag att jag även spinner vidare på Ahlberg (2007) och det kommunikativ-relationsinriktade perspektiv som hon presenterar, där forskningen nu granskar samband mellan skolan som institution i vårt samhälle och det sociala samt elevens förutsättningar till kunskap. Ahlberg (2007) ställer sig frågan om alla elever i skolan kan få vara med på sina egna villkor, samtidigt som det finns en läroplan som måste följas? Detta är en ekvation som skolan kan uppleva vara svår att få till att gå ihop.

5.6.5 Sammanfattning av resultattolkning

Överlag så trivdes korridorvandringarna bra i skolan, både med lärare och övrig skolpersonal. Alla korridorvandringarna hade någon vuxen som de kände stort förtroende för och som de kunde prata med, och som de kände stod på korridorvandringarnas sida. Men det fanns även flera vuxna på skolan som uppfattades negativa till korridorvandringarna och dessa elever uppfattade det som att de vuxna som inte stod på deras sida valde de duktiga elevernas sida istället.

Korridorvandringarna upplevde att många av skolans ämnen var för svåra att förstå och att de hade svårt att hänga med på lektionerna, vilket var en av anledningarna till att de skolkade. Men detta var för dem inget nytt, flera av de intervjuade eleverna hade redan på mellanstadiet börjat uppleva att de inte hängde med på lektionerna och inte fick den hjälp de kände sig behöva av sin lärare. Men även att gruppsytryck från andra kamrater på skolan var en anledning till skolk, då det var svårt att stå emot främst de äldre eleverna när de uppmanade korridorvandringarna att skolka från någon lektion.

Eleverna menade att skolan måste veta mer om alla elever, redan tidigt, för att bättre kunna hjälpa dem i skolan. Mindre klasser gör att eleverna lättare blir sedda och kan få den hjälp av läraren som de behöver. Flera av eleverna gick nu till olika resurser, där de fick hjälp, och detta var för eleverna mycket positivt, för där kände de sig sedda på ett positivt sätt.

6 Diskussion och fortsatt forskning

Mina tankar kring denna studie har varit att få fram elevernas syn på sig själva och sin skolgång, och hur de eventuellt tänker sig en förändring. Detta för att synliggöra korridorvandringarnas upplevelser av skolan och deras tankar om en förbättring.

6.1 Metoddiskussion

Som metod valde jag att använda mig av semi-strukturerade intervjuer, då jag skulle intervjua dessa elever. En bas av frågor fanns med som en grund vid varje intervju, men då svaren från eleverna ibland var så olika och gav utrymme till olika slags följdfrågor, fick jag rätta mig efter de svar eleven gav och gå vidare med frågor som rörde just det som eleven berättade om. Men hela tiden fanns mina tankar på vad jag var intresserad av att få reda på, så i möjligaste mån försökte jag sträva mot att ställa likartade frågor till alla eleverna.

Vid sammanställningen av elevernas svar fick jag strukturera upp de frågeställningar som ställdes till samtliga elever, och därigenom finna på vad de svarat. Emellertid framkom andra intressanta tankar från några av eleverna som även det finns med i materialet, så som gruppsyck och vad lärare bör veta om elever.

Så här i efterhand har jag konstaterat att en tidig uppföljning av eleverna och deras svar borde ha genomförts, för att på så vis ha haft möjlighet att komplettera med ytterligare frågor av snarlik karaktär för att därigenom kunna ha fördjupat svaren mer. Kanske även lärarna och annan personal på skolan borde ha fått komma till tals, men då hade tiden troligtvis inte räckt till. Frelin (2012) tar upp lärarnas bild av relationen till eleverna i skolan, och ”man ska inte vara som en kompis men ändå naturlig, inte som en förälder men ändå vara vuxen, inte privat men personlig och inte som att umgås på fritiden men ändå ha en nära relation”. Det hade varit intressant att haft med detta i studien och frågat om detta.

Vidare så har jag ställt mig frågorna rörande reliabilitet och validitet i denna studie, går denna studie att göra om på samma sätt? Och har jag undersökt det jag hade tänkt mig att undersöka? Svaren som jag kommit fram till är att ja, ur en reliabilitetsaspekt går just denna studie att genomföra på vilken annan högstadieskola som helst, på ett liknande sätt som jag gjort. Validiteten i undersökningen är bra, då jag känner att eleverna givit mig tillförlitliga svar och att intervjumiljön varit naturlig för eleverna.

6.2 Resultatdiskussion

Vad som kan diskuteras i detta läge, är hur skolan ska bli bättre på att få alla elever att gå på alla sina lektioner, för att kunna lämna högstadiet med godkända betyg och en känsla över att ha lyckats. En känsla av att kunna sträcka på sin rygg och bära sitt huvud högt med en vetskap att man har gjort sitt allra bästa och fått allt stöd som de behövt för att lyckas. Hur mycket tar vi del av det Jenner (2004) skriver om i sin bok om motivation? Ställer lärarna alltid lagom höga förväntningar på eleverna så att de får en känsla av att lärarna tror på eleverna och vill att eleverna ska lyckas? Hur är bemötandet mellan lärare och en besvärlig elev kontra bemötandet mellan en lärare och en ”vanlig” elev? Noddings (2002) teori likaså, om att den vuxne ska ge omsorg till eleven, oavsett om det är en ”vanlig” elev eller en besvärlig sådan. Om att få eleven att vilja sträva mot mål, att hitta viljan till att försöka och framför allt, att hitta sig själv.

6.2.1 Skolan

Relationerna som skapas i det pedagogiska mötet är viktigare än vad vi många gånger tror eller ens tänker på. Eventuellt så tar vi i skolans värld många gånger de pedagogiska relationerna för givet, och tänker inte ens på hur vi bemöter elever. För det handlar även om de relationer som inte har med ämneskunskaperna att göra, Liljequist (1999) menar att den dolda läroplanen i skolan handlar mycket om vad eleverna lär sig vid sidan av

skolans ämnen, som till exempel om vem man är i det sociala livet och vilket värde man har (a.a). Om detta står det i Skollagens (2010:800) 1 kap 4§ ”främja barn och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare”. Så skolan har ett stort ansvar i att se till att all skolpersonal medvetet skapar goda relationer och pedagogiska relationer med alla sina elever, för att därigenom kunna släppa ifrån sig ansvarskännande medborgare till vårt framtida samhälle. Skolan är ju tänkt att lära för livet och inte bara utbilda elever just för stunden.

Skolan har, som jag ser det, mycket att arbeta med som övergripande organisation, men framför allt som enskild skolenhet för att skapa en miljö för ALLA elever i skolan. Lärarna har även de, mycket att fundera över i situationer då elever avviker från deras klassrum och lektioner. Vad kan göras annorlunda för att behålla alla elever genom hela lektionen i klassrummet? Hur tidigt ska skolan signalera med varningsklockorna? Vad får eleverna att strunta i att gå på lektionerna och istället bara vara i skolan ändå? Vad har skapat detta fenomen? Vad har skolan gjort för att tappa dessa elever, eller kanske inte gjort?

”En förutsättning i arbetet mot skolk är att den olovliga frånvaron erkänns som problem. Skolverket och Myndigheten för skolutveckling tycks inta en vacklande inställning till skolk. Det är därför viktigt att alla inser att underlåtenhet att reagera på skolk – på grund av oförstånd eller snällhet – riskerar att ge eleven en sämre start i livet och ökar risken dramatiskt för arbetslöshet, okvalificerade arbeten, beroende av samhällets försörjningsstöd, samt en asocial karriär med kriminalitet och drogberoende.”

(Sundell, El-Khoury & Månsson, 2005, s 34)

Skolverket (2012) skriver att skolan måste arbeta övergripande och omfatta alla skolans elever då det kommer till att minimera frånvaron. Skolan måste arbeta förebyggande för att öka närvaron bland eleverna, och detta kan bara ske om ett regelbundet och systematiskt arbete sker i organisationen, där det är av yttersta vikt att verksamheten verkligen granskar sig själv och strävar mot att hitta faktorer som främjar elevers lärande och utveckling. Men den stora frågan kvarstår dock, hur gör skolorna om de inte får hjälp från högre nivå? Det krävs något övergripande för att alla elever i alla skolor i hela landet ska känna att alla skolor och alla lärare och övrig personal gör allt de kan för att eleverna ska må bra och göra sitt bästa på alla lektioner.

Vidare är Giddens (2002) tankar om klädseln som symbol i skolan av vikt, efter det att elever upplevt att lärare behandlat elever olika utefter deras klädsel. Då kanske skolan bör tänka vidare i frågan gällande skoluniform om det kan avdramatisera känslor hos elever som klär sig på ett sätt som anses annorlunda. Men oavsett klädsel borde väl inte elever skolka. Skolan måste bli bättre på att se eleverna bakom fasaden av kläder, smink och accessoarer och se insidan hos eleverna istället.

6.2.2 Eleverna

Ogden (1993) förklarar disciplinproblem i skolan med den obligatoriska skolgången som bas, då elever måste infinna sig i skolan varje dag och eleverna inte kan påverka undervisningen så mycket och inte heller schemat. Eleverna hamnar i en situation där de måste lyssna på lärarna och lyda dessa, följa regler som krävs på skolan samt göra

uppgifter som åläggs dem. Än en gång kan den asymmetriska relationen vidhållas, som Jenner (2004) skriver om, då eleverna inte har mycket att säga till om då skolan sitter på makten att bestämma vad eleverna ska göra och inte. Här tappar skolan mycket respekt kan tänkas, då eleverna har skolplikt och ”tvingas” gå till skolan varje dag.

Många elever ser skolan och dess uppgifter som tråkiga och försöker istället skapa mening i tillvaron utifrån sina egna behov. Här handlar mycket om skolans sätt att närma sig eleverna och den tid som eleverna faktiskt lever i. Williams (2010) skriver även han om att tristess, bristande intresse för skolan och skolarbetet, uppgifter som var irrelevanta för samtiden och lärare som inte lyssnar var orsaker till att elever skolkade. Men kommer skolket att försvinna om skolan blir mer intressant? Eleverna idag ställer kanske högre krav på skolan, då de lever i en tid fylld av möjligheter till information från annat håll, än de elever som lämnade skolan för tio, tjugo och trettio år sedan. Skolan måste hålla sig a jour med tiden och samhället vi lever i.

Det är viktigt att poängtera att ansvaret ligger övergripande hos de vuxna i skolan men att eleverna, även de, måste känna att ett visst mått av ansvar vilar även hos dem. Eleverna på högstadiet är trots sin ringa ålder, på väg in i vuxenlivet och måste fostras i att ta ansvar för sina handlingar och försöka se till konsekvenserna av sitt handlande. Kan skolan skapa förutsättningar för att dessa pedagogiska möten kan äga rum oftare än de sker idag, kanske vi kan få alla elever in i klassrummen och inga elever behöver kallas för korridorsittare. Jenner (2004) och Noddings (2002) bör bli våra följeslagare, en på vardera av skolans axlar, framöver. Detta i och med att deras grundläggande tankar om hur vi bör vara mot varandra, kan skapa en framtid för våra unga i skolan idag. Framför allt för de elever som vi benämner korridorvandrare, dem som vi så gärna vill ha in i klassrummen igen, där de hör hemma.

Fortsättningsvis menar Jenner (2004) och Noddings (2002) båda två, att eleven måste motiveras till att ha mål att uppnå, men att målen måste vara realistiska och möjliga att nå inom en snar framtid, för annars är risken stor att eleven tappar självförtroendet och istället sänker både sina mål och sina krav. Den vuxne måste då hela tiden finnas där och uppmuntra och lyfta eleven att tro på sig själv och känna förtroende för den vuxne. Detta för att skapa en framtidstro för eleven även om den vuxne kanske innerst inne förstår att framtidsdrömmarna är orealistiska så måste ändå något i dem gå att ta vara på och försöka sträva mot.

”Det du tror om mig, sådan du är mot mig, hur du ser på mig, vad du gör mot mig, hur du lyssnar på mig, sådan blir jag.”

(Jenner, 1987, bokens framsida)

6.2.3 Slutdiskussion

Frågorna är fortfarande många och svåra att svara på, men att verkligen lyssna på eleverna och deras tankar, tror jag, kan vara ett steg i rätt riktning till att minska korridorvandrararnas vandring, och leda dem tillbaka in i klassrummen, där de hör hemma. Frågorna är ändock mer riktade och specificerade än tidigare, innan denna lilla studie genomfördes. Dock ser jag än tydligare nu, att det hela är så mycket större. Jag skrev tidigare om att det är ett specialpedagogiskt problem och ett pedagogiskt problem, men det är framför allt ett övergripande politiskt problem som i sin tur leder ner på kommunal nivå och där blir till problem. Kan våra styrande politiker se korridorvandrararna som ett stort framtida problem, och ett kostsamt sådant bör de skyndsamt agera i frågan.

Vad som vidare är intressant att diskutera vidare är aspekten om föräldrarnas påverkan på sina barn, skolans elever. Broady (2007) omnämns tidigare då han menar att enda sättet att uppnå framgång i skolan är genom att välja välutbildade och högavlönade föräldrar. I denna studie togs inte familjesituationen upp, på grund av etiska skäl. Men det skulle vara intressant att forska vidare i om det finns något samband med korridorvandrare och hur denna grupp av elever har det hemma.

Elever som skolkar, och i detta fall, korridorvandrar, behöver med lärarnas och övrig skolpersonals hjälp, skapa undervisningsrelationer och andra goda relationer i de möten som hela tiden sker i skolans värld. Genom dessa möten kan eleverna få känna sig sedda på ett sätt som förhoppningsvis stärker deras självkänsla och ger dem en tro till att våga nå målet. Men inte ensamma, utan tillsammans med lärare och annan skolpersonal som visar eleverna att de vuxna tror på dem, de vuxna har höga förväntningar på att eleverna ska nå det uppsatta målet, inom en rimlig framtid.

Detta känns som en bra början för att skapa möjligheter för att få tillbaka korridorvandrar på lektionerna.

6.3 Uppföljning

Någonstans i mina tankar finns en önskan om att en dag, om ett år eller två, försöka söka upp dessa elever som ställt upp på att bli intervjuade av mig, för att få prata med dem igen och höra hur deras tankegångar går nu när de är några år äldre och förhoppningsvis går på gymnasiet. Att få jämföra de svar jag nu har fått ta del av med svar på frågor om hur de trivs där de befinner sig när vi eventuellt möts i framtiden.

Vidare forskning, i detta för mig, högaktuella ämne, gällande elever och skolk är helt på sin plats. Samtidigt så upplever jag att det forskas mycket på hur skolan ska bli bättre på att bemöta alla sina elever, så förhoppningsvis ser framtiden ljus ut för alla de elever som av någon anledning finner det mer positivt att tillbringa sina skoldagar ute i korridorerna istället för att tillskansa sig all fantastisk kunskap som ges på lektionerna inne i klassrummen. Vi alla, kan kanske tillsammans hitta på en bra väg för att lotsa dessa korridorvandrare tillbaka dit där de hör hemma, i klassrummen.

”Kan vi inte försöka se världen ur barnens synvinkel oftare än vi gör? Då skulle den säkert bli bättre för små och stora.

(Åse Gruda Skard i Norsk skuleblad 1938)

Referenser

- Ahlberg, Ann. (2007). *Specialpedagogik av igår, idag och i morgon*. Ur Pedagogisk Forskning i Sverige 2007 årg. 12 nr 2 sidan 84-95. ISSN 1401-6788
- Ahrne, Göran & Svensson, Peter. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB.
- Alvesson, Mats & Deetz, Stanley. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Andersson, Annelie & Hedencrona, Ulrika. (2011). *Individen bakom ogiltig frånvaro*. Göteborgs universitet.
- Andersson, Tommy ur Söderholm Carpelan, Kerstin & Runquist, Weddig (red.). (2002). *Ung med tung social problematik*. Stockholm: Statens institutionsstyrelse.
- Berglund, Stig-Arne. (2000). *Social pedagogik. I goda möten skapas goda skäl*. Lund: Studentlitteratur.
- Broady, D. (2007). *Den dolda läroplanen*. KRUT (3/2007). Solna: Williamssons tryckeri.
- Brottsförebyggande rådet. (2013). *Rapport 2013:3 Brott bland ungdomar i årskurs nio*. Mölnlycke: Elanders Sverige AB.
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Frelin, Anneli. (2012). *Lyhörda lärare*. Stockholm: Liber AB.
- Giddens, Anthony. (2002). *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.
- Helldin, Rolf. (2002). *Specialpedagogik och sociala problem i gymnasieskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Henriksson, Carina. (2009). *Klassrumsflyktingar*. Lund: Studentlitteratur.
- Jenner, Håkan. (1987). *Motivation hos missbrukare och behandlare*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jenner, Håkan. (2004). *Motivation och motivationsarbete*. Forskning i Fokus nr 19. Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Liber AB.
- Konstenius, Viktoria & Schillaci, Maria. (2010). *Skolfrånvaro*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kveli, Anne-Marie. (1994). *Att vara lärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Liljequist, Kurt. (1999). *Skola och samhällsutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundgren, Marianne. (2006). *Från barn till elev i riskzon*. Acta Wexionensia, nr 98/2006. Växjö universitet.

- Minor, John, B. (2005). *Organizational Behavior 1 : Essential Theories of Motivation and Leadership*. Armonk, NY, USA: M.E. Sharpe, Inc.
- Molander, Bengt. (2003). *Vetenskapsfilosofi*. Stockholm: Thales.
- Noddings, Nel. (2002). *Starting at Home : Caring and Social Policy*. Berkeley, CA, USA: University of California Press.
- Nordisk familjebok. (1899). *Konversationslexikon och realencyklopedi. 20:e supplementet*. Linköpings universitet: Projekt Runeberg.
- Normell, Margareta. (2004). *Pedagogens inre rum*. Lund: Studentlitteratur.
- Normell, Margareta. (2008). *Från lydnad till ansvar*. Lund: Studentlitteratur.
- Ogden, Terje. (1991). *Specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Ogden, Terje. (1993). *Kvalitetsmedvetande i skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Bengt. (1995). *Specialpedagogiskt arbete i grundskolan*. Specialpedagogiska rapporter Nr 4. Göteborgs universitet. ISSN 1104-6759.
- SAOL. Norstedts ordbok. (2000). *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*. Stockholm: Norstedts förlag.
- Skard, Åse Gruda. (1938). *Korleis ter verda seg for barna?* Norsk Skuleblad, 5, nr 3.
- Skollagen. (2010:800). *Skollagen. Med lagen om införande av skollagen*. Vällingby: Norstedts Juridik.
- Skolverket. (2001). *Utan fullständiga betyg. Rapport 202*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2008). *Rätten till utbildning. Om elever som inte går i skolan. Rapport 309*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka. Rapport 341*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2012). *Allmänna råd. Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan*. Stockholm: Fritzes.
- Strand, Anne-Sofie. (2013). *Skolk ur elevernas och skolans perspektiv. En intervju- och dokumentstudie*. Jönköping: Högskolan i Jönköping, Dissertation series no 43. 2013.
- Sundell, Knut, El-Khoury, Bassam & Månsson, Josefin. (2005). *Elever på vift. Vilka är skolkarna?* Stockholm: FoU-rapport 2005:15.
- Thornberg, Robert. (2006). *Det sociala livet i skolan*. Stockholm: Liber AB.
- Trondman, Mats. (1999). *Kultursociologi i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet. (2001). *Ds 2001:19 Elevens framgång – skolans ansvar*. Stockholm: Sveriges Riksdag.

Williams, Langston B, jr. (2010). *Investigating truancy in secondary schools*. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest LLC.

Wilson, Valerie & Malcolm, Heather & Edward, Sheila and Davidson, Julia. (2008). *“Bunking off”: the impact of truancy on pupils and teachers*. British Educational Research Journal. Vol. 34, No 1, February 2008, pp 1-17.

Internetadresser

Nationalencyklopedin. (2013). Skolk. <http://www.ne.se/sok?q=skolk&type=ENC> [2013-09-15]

Skolverket. (2013). Skolk. <http://www.skolverket.se/regelverk/fragor-och-svar/franvaro-och-ledighet-1.173942> [2013-04-18]

Vetenskapsrådet. (2013). www.codex.vr.se/texts/HSFR [2013-04-08]

Bilagor

Bilaga A Informationsbrev

Informationsbrev

Mitt namn är Ulrika Kronander och jag arbetar som specialpedagog på XXX-skolan. I detta nu läser jag på Linnéuniversitetet i Växjö till specialpedagog, för att jag ska kunna mer om det jag arbetar med. I oktober är det tänkt att jag ska vara färdig med mitt examensarbete som jag precis har börjat med och det är här jag behöver din/er hjälp, vilken jag hoppas på.

Mitt examensarbete är tänkt att handla om elever som skolkar från lektionerna, men som finns kvar i skolan ändå under delar av/hela dagen. Jag har en förhoppning om att få intervjua några av dessa elever för att skolan ska bli bättre på att se till deras behov och önskningsar. Att jag valt just ert barn beror på att jag tagit del av ert barns närvaro/frånvarorapporter och helt utgått från de elever med högst ogiltig frånvaro, och alla med hög ogiltig frånvaro kontaktas, först och främst via detta brev då eleven, ert barn, ännu är minderårigt, och genom detta brev hoppas jag på ert godkännande till att få intervjua ert barn. Givetvis är jag införstådd med att misstag med närvarorapportering kan ha skett, och att ert barn inte alls har hög ogiltig frånvaro, därför vill jag i så fall redan nu be om ursäkt för eventuella obehag jag orsakat, och att ni helt bortser från detta brev.

Om ni och ert barn accepterar att bli intervjuat av mig kommer allt som sägs behandlas konfidentiellt, för så säger lagen (läs gärna mer om det på www.codex.vr.se/texts/HSFR). Samt att ert barns namn inte kommer att nämnas någonstans i mitt examensarbete, inte heller skolans namn och orten. Allt material finns kvar under själva arbetet men kommer därefter att raderas. Under intervjun hoppas jag kunna spela in det som sägs för att bättre kunna ta tillvara på elevens/ert barns information, även det raderas efter slutfört examensarbete. Om annan information av vikt framkommer lämnas inget ut till skolans personal, utan elevens och ert tillstånd.

Ert barn kan när som helst avbryta intervjun helt utan anledning, och behöver inte förklara varför. Ert barn och ni som vårdnadshavare får gärna

ta del av mitt examensarbete då det är klart. Vänligen återkom senare i höst för en kopia.

Med hopp om ett godkännande från dig/er ser jag fram emot att få ta del av ert barns information och tankar. Hör gärna av dig/er om du/ni har funderingar eller frågor rörande intervjun med ert barn, eller annat ni funderar över.

Med vänliga hälsningar

Ulrika Kronander
Blivande specialpedagog på XXX-skolan
xxxxx.xxxxxx@xxxx.xx

Tack snälla ni, för att ni tagit er tid att läsa detta informationsbrev, jag ser fram emot ert svar.

Vänligen ringa in ditt/ert svar och återsänd svaret i det frankerade kuvert som medföljer, eller svara via mailadressen ovan.

Ja, jag/vi godkänner att mitt/vårt barn får ställa upp på en intervju rörande skolk.

Nej, jag/vi godkänner inte att mitt/vårt barn ställer upp på en intervju rörande skolk.

Barnets
namn: _____

Vårdnadshavares
namn: _____

Vårdnadshavares

namn: _____

Bilaga B Intervjufrågor Intervjuguide till elever

1. Vad känner du för skolan just i detta nu? (varför/varför inte...)
2. Hur upplevde du att skolan var då du gick på lågstadiet och mellanstadiet? (klass, lärare, miljö...)
3. Finns det någon vuxen person i skolan som du upplever lyssnar på dig? (hur menar du...)
4. Hur tänker du då lärare pratar med dig om betyg och omdömen?
5. Vad tycker du att du är bra på i skolan?
6. Vilket är ditt bästa minne från skolan?
7. Hur ska, enligt dig, en bra lärare vara?
8. Om du skulle ge ett bra råd till dina lärare om hur du vill att de ska vara mot dig, vad skulle du säga till dem då?
9. Hur tänker du om gymnasiet?

10. Vad anser du är skolka? (kan du utveckla...)
11. Varför tror du att elever skolkar? (kan du ge exempel...)
12. Vad tror du gjorde att du började skolka?
13. Minns du när du skolkade första gången? (kan du berätta...)
14. Vad gör du oftast när du skolkar? (varför/varför inte...)
15. Hur upplever du att skolan behandlar dig när du skolkar?
16. Upplever du något från dina klasskamrater när du skolkar?
17. Upplever du att du är skoltrött? (hur märks det...)
18. Vad borde/ kan skolan göra, enligt dig, för att få dig att gå på dina lektioner?
19. Om du i framtiden får barn som skolkar, hur tror du då att du reagerar?
20. Vad säger dina föräldrar om att du missar många lektioner?
21. Vilka lektioner är det som du helst går på? (varför...)

22. Hur ser du på din framtid? (familj, barn, boende...)
23. Vad skulle du vilja arbeta med när du blir lite äldre?
24. Finns det något jag glömt fråga, som du gärna vill berätta?